Масса а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 15 февраль, 1975 шу. • № 20 (5406). • Мах 2 кап.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ, ВЦСПС-е, ВЛКСМ ЦК

КПСС Центральни Комитет, СССР Министрий Совет, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совет, ВЛКСМ Центральни Комитет 1974 шера халкъа боахама план ханал хьалха кхоачашъяра союзни автономни республикаша, крайша, областаша, городской районашеи городашеи, районашеи къамий округашеи, промышленноста, гІишлоний, транспорта болхлошеи, лаьттанцареи хьайбашкареи йоаха продукташ алсамъяхара тІехьа юрта боахама болхлошеи лелаьяча Ерригсоюзни яхьа итогашка хьежай. Цу деша хьакъехьа боаггІаш бола соцам тІа а ийцаб.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совето, ВЛКСМ Центральни Комитето, Ерригсоюзни социалистически яхье котъяьннарг а лаьрхІа, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦІе Байракхаш хьожаяьй:

1974 шера халкъбоахама плаң ханал хьалха кхоачашъяра йолча Ерригсоюзни социалистически яхье эгара тІехдола хьоккхамаш дахарах

Нохч-ГІалгІай АССР-е гІолла

городаши городской районаши, предприятеш, производственни объединенеш, гІишлон, Іилма-тохкама а кхийола а организацеш:

г. Грозный,

СССР 50 шу дизара цІерагІа йола Грозненски химически комбинат.

Районаш, къамий округаш, колхозаш, совхозаш, бухамашта юкъера а кхийола а юртбоахама предприятеши, организацеши, Іилма-тохкама учрежденеши:

Ачхой-Мартановски район,

Наурски районера «ЦІе Байракх» яха колхоз,

Шалински районера «XX партсъезда» колхоз,

Гудермесски районера «Гудермесский» совхоз,

Ассински сомийн бьацадаарийн совхоз.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкоме

ДАХА МАДОАГГІАРА НАКЪАГІОРГДА ВАЙ СИЙЛАХЬЧА ЦІЕЙНА

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ДАЙ-МЕХКА ТІЕМ ТІА СОВЕТСКИ ХАЛКЪО КОТАЛО ЯЬККХА 30 ШУ ДИЗАРА ДАХА ДОАГГІАЧА ТАЙПАРА НАКЪАДАХАР ДУХЬА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ ЙОАРЖАЯРА ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ «КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КОЛЛЕКТИВА ИНИЦИАТИВАХ.

КПСС обкома бюрос белгалдоаккх, КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета сессе решенеша, КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкарало дегаш айдаь болча республикерча къахьегамхошо КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъяра беррига халкъа юкъарча гІулакха юкъе шоашкара доаггІаш дола дакъа лоацаш хилар. Советски халкъо цхьатарра турпалали къонахчали гайтача социалистически Даьхеи сий, паргІато, кортамукъале лоараьча, дунен халкъаш фашизмо лоалла оттадара кхерама кІалхардаьхача Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа Котало яьккха 30 шу дизара еча кийчоно керда низаш чудоссадаьд наха, чІоаггІа айдаьд цар къахьегамен политически хьинар.

Фронтовикий — Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» яхача машинаш еча завода къахьегама ветераний группа кхайкай тІемен къахьегамеи беррига ветеранашка, кагирхошка, завода болхлошка исторически Котало Ден сийна хьинареча къахьегама вахте оттара, производственни заданеш кхоачашъеча доккхий толамаш доахилга, къахьегама овсарле лакхъелга, материальни къахьегамеи ресурсаш кхоелга вІаштІехьдаккхара уж тІахьехаш.

Завода партийни, профсоюзни организацеша, боахама кулгалхоша ерригача коллектива низаш тІадерзаду социалистически яхь дІахо эргайоахаш тоаяра, шерра боаржабу Коталон Денна даха доаггІача тайпара накъадахар духьа кийчояра беш бола политически организаторски болх.

Завода партийни комитето 1974 шера сентябре денз кийч а яь чІоаггІъяьй Коталон Денна даха доаггІача тайпара накъадахара тІаерзаяь мероприятеш, хІаьта администрацеи профсоюза заводской комитетой фронтовикий — къахьегама ветераний кхайкарала тІехьа кийчъяьй «Фашистски Германи эша яь Котало яьккха 30 шу дизар белгалдаккхар духьа завода коллективо завода чухьа лелаеча социалистически яхьа условеш». Цар тІа белгальяьй итогаш яра порядок, моральни материальни стимулаш.

Завода ерригача коллективо, фронтовикий — къахьегама ветераний почин хьал а лаьца, инициатива кхайкаяьй 1974 шера 15 декабре денз «Тахан къахьегаме, фронтерча тІем тІа а санна» яхаш девиз а йслаш. ХІараяр 15 дийнахьа йолаш итт хьинареча къахьегама вахта чакхъяккха. ХІара вахта тІема шерий турпалча оагІоех цхьаннена хетаяь я.

Красномолотовцаша дІадоладаь патриотически гІулакх хьаллаьцад Ленински района предприятей коллективаша. Парте Грозненски горкома бюрос из почин, къоабал а яь, города предприятешта юкъе шерра йоаржае могаяьй.

КПСС обкома бюрос къоабалъяьй Сийлахь - боккхача Дай-мехка тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 30 шу белгалдаккхар духьа хьинареча къахьегама вахташ чакхъяхара Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» яхача машинаш еча завода коллектива патриотически инициатива.

КПСС обкома бюрос КПСС горкомаш, райкомаш, горрайисполкомаш, облсовпроф, ВЛКСМ обком, профсоюзий отраслеви обкомаш, республика промышленноста, транспорта, гІишлошъяра, бувзамеи гІулакхаш деча сферай предприятей, колхозий, совхозий юкъьанцара партийни, профсоюзни комсомольски организацеш, боахама кулгалхой декхарийла баьб красномолотовцаша Сийлахь - йоккхача Коталон 30 шу дизара баха боаггІача тайпара накъабахара дІадоладаь маьхера гІулакх хьаллацараи шерра дІадоаржадараи организаторски политически болх дІаболабе, цу башха-дикача ден сийна кхы а шерагІа социалистически яхь йоаржае, яхь лелаераша толаме болх бара хилийза дарглоаца хьалаш Іалашлергдола мероприятеш кийчъеи чакхъяхеи.

Республикански газетий редакцеш, телевиденеи радиовещанеи комитет декхарийла йойла Сийлахь - боккхача Дай-мехка тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 30 шу дизара хетаяь болхлоша, бригадаша, цехаша, предприятеша йоаржаяьча социалистически яхьа лелам хан-хайнахьа бувца.

ПЯТИЛЕТКАНА — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

НЕК ДУ БАССЕЙН ХЬАЛЪЕЧА

Грозне хІанз хьалъеш латт нек дара йола бассейн. Грозненски мехкдаьтта институтеи Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен университетен спортсмений база-хургья цуцах. Цул совгІа из сихагІа яларга сатувсаш ба укхаза нек дара яхьаш чакхъяхалерхІа республикерча дукхача учрежденей спортсменаш, цу хоачача, ший тайпарча спортага хьажа безам бола нах.

— Боккхача лоархІаме я ер бассейн, — йоах Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене СМУ-7 чуйоагІача № 4 йолча участка начальника Магомадов Абус. ХІана аьлча укхаза спортивни яхьашка дакъа лоацаш хургба вай республикера спортсменаш хинна ца Іеш ,вежарашха йолча республикашкара, иштта вай мехкарча дукхача областашкара спортсменаш. СихагІа из объект хьалъяь яккхара шоашта тІалатта бехкток хам дика кхетабу участка гІишлонхоша.

Укх шера цІаккха цу хинначa тайпара чІоагІа лоа делхаш, шийла мух хьекхаш ди дар тхо цига нийсденна иттлагІа февраль. Цхьабакъда массаза санна чуйнна болх беш ба тха участка гІишлонхой, яхаш дувц Магомадов Абус. Цхьа минут а балха ха зехьа йоаш цар а гІишлон техника а. Йилла езача бетон юллаш сиха хьувз бетонщикаш, пенаш доттачара тІеххьера балхаш чакхдоахаш ба каменщикаш. сиха хьувз слесараш-монтажникаш.

Цхьа миллиони 150 эзари сом да нек дара йола бассейн хьалъяра пачхьалкхено хьахийца ахча, хІаьта хІанзлехьа цига пайда ийшаб 650 эзар сомах. Вож юхедисача 500 эзар сомах пайда эшаргба генподрядчика участка гІишлонхоша 255 эзар сомах, хІаьта субподрядчикаша: «Промвинтеляция», «Подземметаллозащита», «Кавсантехмонтаж», «Кавалектромонтаж», «Промсвязь», СпецСМУ № 7 йолча треста МУС-а, кхыча организацеша — 217 эзар сомах. ГІишлонхоша социалистически декхараш тІаийцад укх шера шоллагІча квартале бассейн хьалъеча де мел деза балхаш чакхдаха, ворхІлагІча ноябрга кхачалехьа из объект эксплуатаце дІаяла а. Шоаш денна дош толамца кхоачашдергхилар , хьахьокх къахьегама ветеранаш Арутюнянц Арам, Астахов Михаил, Самбаев Супьян, Гапураев Мухьмад керте латтача бригадаша доахача къахьегама толамаша. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 135—150 процент кхоачашъю цар. Цхьа шу совгІа ха я цар пятилетка план кховчаш а яь тІайоагІача пятилетка чотах къахьега.

ХІанзарча ханара хьалаша дІамадеххара я Грозне хьалъеш латта нек дара йола бассейн. Цига хургья 50 метр дІоахали 21 метр шерали дола нек дара йола ванна. ХІаьта ванна чу хургба нек дара цун дІоахалга билла бархІ никъи шоралла билла 25 никъи. Яхьашка дакъа лоацараш итт метр лакхера чукхувсалургболаш вышка хургья бассейне, хІаьта шиъ трехметрови трамплин а хургья цига. Цу хьалаша торо хулийтаргья цхьан сахьата яхье дакъа лоацаш вола 75 спортсмен чакхвакха. Спортсменашта лаьрхІа бассейне хургья маІача наьхеи кхалнаьхеи ши раздевалка. бани, душевойш, 240 квадратни метр йола кийчон занятеш чакхъяхара йола йоккха спортивни зал, кхыйола помещенеш.

Спортивни яхьашка дакъа лоацаш бараштa а хьожачарна а дика хьалаш кийчдешда. Царна лаьрхІа 700 моттиг йола трибуна хургья, иштта хургья фойе, раздевалка, йоккха ши буфет.

Фуд хІанзлехьа из лоархІаме объект хьалъеча гІишлошъераша, монтажникаша даьр? Каркасаш вІашагІйоахкара балхаш чакхдаьйнад, тховна тІаяхка еза 30 метр дІоахал дола аьшка фермаш вІашагІхеттай, хІанз уж тхов тІа ІотІайохкаш латт. Дукха хІама ца эшшаш хьалдетта даьнад бассейна дерригa пенаш. ГІишлон материалашца Іалашо яра болх а дика вІаштІехьбаьккхаб цига. Цудухьа йоах участка прорабa Теряев Анатолий Яковлевича шоаш тІайийца декхараш ханал хьалха гІишлошъераша кхоачашдергда. Цу даькъе белгалбаьнна дика къахьегаш ба монтажникаш Ванюченко Виктор, Моргун Сергей, Петров Виктор, Осканов Къамбулат, бригадир Арутюнянц Арам, кхыбараш. Уж берригаш а дукхача хана денз «хьахулача» пятилетка календарагІа къахьегаш ба.

Цхьабакъда гІишлошъерий, монтажникий болх тІехьатетташ цхьадола кхоачамбоацараш а нийслу участке. Кастта цига эшаргйола оборудовани хІанз а тІехьа йозацаш я заказчикага, Грозненски горисполкома УКС-ага. ГІишлошъераштa эшаргйола оборудовани хІанззехьа а Іалашъяра оарцагІбала беза УКС кулгалхой.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) монтажникий бригада бригадир А. Арутюнянц. монтажникаш К. Осканов, В. Перов, С. Моргун, В. Ванюченко дагабоалаш ба бе безача балхах лаьца прорабаца А. Теряевца.

И. ПЛИЕВА сурт.

МАШИНАШЪЕРИЙ ТОЛАМ

Укх шера 13 феврале Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» завода болхлошта боккха кхаъ хилар. Предприяте болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха митинге дакъа лоацаш вар СССР Министерства «Главнефтепроммаш» управлене начальник В. И. Павлов. Цо предприяте викалашка дІаелар заводе арахецача йиъ продукцена пачхаьлкхен дикала Знак ялара йола удостоверени. Царех я 2АУ-700 яха арматура, фонтанни арматура ЗП-1-50-700А. ЗП-65-700 яха задвижкаш, «15 Гр» яха насос. Укх гаргарча шерашка заводе ерригa арахецача продукцех 40 процент продукци дикала Знак йолаш хилийта дош делар заводчанаша.

Г. АБУЕВ.

СОВЕТСКО-АНГЛИЙСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

13 феврале Кремле дІайолаеннай КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыкона а Великобритане Премьер-Министра Г. Вильсона, кхыча мехкашцарча гІулакхаштеи содружества гІулакхаштеи волча министра Дж. Каллагэна а юкъера переговораш.

Теркама юкъмоттиге латтар дуне халкъашта юкъера кхесткам кІаьдбара, Европеи дерригачаьдунен тІеи халкъий машари кхерамлеи чІоагІъяра, царна юкъе машаре, цхьатаррарча боккъонегІа вІаши гІойле йолча тайпара цхьана леладу гІулакхаш дегІакхувлара дешаш да.

Белгалбаьккхар исторически лоархІам болаш дола уж дешаш къестадеча хана Советски Союзаи Великобританеи корта а болаш цхьана леладеча гІулакхий лоархІам. Цунца цхьана хьакхайкадир Советски Союзаи Великобританеней юкъе политически, торгово - экономически, кхыча даькъе цхьана леладу гІулакхаш дегІадоаладара керда импульс яла лоаш шакхе оагІув хилар.

Корта болаш ясчен лоархІамечен хьалашка еш я переговораш.

Царна юкъе иштта дакъа лаьцар: советски оагІонгахьара — СССР Министрий Совета Председатела заместитела И. В. Архипова, СССР арахьарча торговле министра хьалхарча заместитела М. Р. Кузьмина, КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаша А. М. Александрова, А. И. Блатова, Великобританерча СССР посола Н. М. Лунькова, СССР МИД коллеге члена В. П. Суслова;

английски оагІонгахьара — Премьер-Министра кабинета секретара сэр Джон Ханта, кхыча мехкашцарча гІулакхий министра массазарча заместитела сэр Джон Киллика, СССР-ерча Великобритане посола сэр Теренс Гарве, Премьер-Министра вокккхагІволча помощника Р. Т. Армстронга, Премьер-Министра пресс-секретара Дж. Т. У. Хэйнца, кхыча официальни наха.

(ТАСС).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

ПЕКИН. 12 февраль. (ТАСС). Пекине кхаьчав къовсам тІа дола доазон дешаш къоастадара еча советско-китайски переговорашкарча советски правительственни делегацена керте латта СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель Л. Ф. Ильичев. Пекински аэродроме цунна накъавера советско - китайски переговорашкарча КНР делегацена керте латта КНР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель Хань Нянь-лун.

Советски делегацена керте латтачоа накъаепа вар иштта КНР-ера СССР посол В. С. Толстиков а.

БЕЛГРАД. 12 февраль. (ТАСС). Города юкъе Карл Маркса памятник догІа лаьрхІад Панчево скупщино. Из хьалдергда 1871 шера хІанзарча Югославе территоре тІа «Коммунистически парте манифест» духхьашха кепатеха араяьккхача типографена дала.

ДЕЛИ. 12 февраль. (ТАСС). «Интеркосмос» яхача совета председатель академик Б. Н. Петров керте а волаш укказа кхаьчай СССР Іилмай Академе делегаци. Цунна юкъе ба боккхий советски Іилмахой, космически тохкамий дешай специалисташ. Визитаца Инде кхаьчача хана Бангалурерча (Карнатака штат) космически тохкамий центре а кхыча объекташка а гІоргба советски делегаце членаш.

ТАНАНАРИВЕ, 12 февраль. (ТАСС). Селхан саррахьа кІийлен тІара дов дар бахьан долаш вийнав Малагасийски Республика пачхаьлкхеннев правительстванеа керте лаьтта полковник Ришар Рацимандрава. Мадагаскара радиос беча хоамагІа, малаш ба ца ховча наха кІийлен тІара цун автомобила автоматически герз теха вийнав Ришар Рацимандрава.

Республике хьакхайкадаьд гІулакхаш тІема хьал тІа хилар, комендантски сахьат оттадаьд.

Пачхьалкхен министра Ж. Андриамахазу радио чу гІолла хьакхайкадаьд, ше председатель а волаш тІема кулгалдара къаман комитет мехка вІашагІъелла хилар.

ЛОНДОН. 12 февраль. (ТАСС). Англе доале латтараш Советски Союзаца цхьана леладу вІаши гІойле йолаш дола гІулакхаш дегІаккхувла гІерташ ба, хьакхайкадир «Стерлинг групп оф кампанис» яхача компане президента Р. Стернберга. Пластикови хІамаш хьаяра бедал йоахача, Малхбузен Европе йоккхагІйолча компанеех цаІ я из.

ТАСС корреспондентаца ше къамаьл деш Р. Стернберга белгалдаьккхар, вІаши гІойле йолча ларда тІа тоссалуш латта СССР-аи Англенеи юкъера экономически бувзамаш сихха дегІаухаш, торгови оборот йоккхагІа хина, хилар.

НОВ. А. А. ГУБАРЕВНА «СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-4» яхача орбитальни Іилман станце тІеи «Союз-17» яхача транспортни кема тІеи космически полет чакхъяккхарах «СССР летчик-космонавт» яха цІи лойла нов. Алексей Александрович Губарева.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 ш., 12 февраль.

НОВ. Г. М. ГРЕЧКОНА «СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-4» яхача орбитальни Іилман станце тІеи «Союз-17» яхача транспортни кема тІеи космически полет чакхъяккхарах «СССР летчик-космонавт» яха цІи лойла нов. Георгий Михайлович Гречкона.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 ш., 12 февраль.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. А. А. ГУБАРЕВНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Союз-4» яхача орбитальни Іилман станце тІеи «Союз-17» яхача транспортни кема тІеи полет толамца чакхъяккхарахи цунца цхьана къонахчали майрали гучаяккхарахи Ленина ордени «Дошо Седкъеи» а луш Советски Союза Турпала цІи лойла летчика-космонавта нов. Алексей Александровича Губарева.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 ш., 12 февраль.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. Г. М. ГРЕЧКОНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Союз-4» яхача орбитальни Іилман станце тІеи «Союз-17» яхача транспортни кема тІеи полет толамца чакхъяккхарахи цунца цхьана къонахчали майрали гучаяккхарахи Ленина ордени «Дошо Седкъеи» а луш Советски Союза Турпала цІи лойла летчик-космонавта нов. Георгий Михайлович Гречкона.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 ш., 12 февраль.

КОТБАЬННАРАШТА — ЦІЕ БАЙРАКХАШ

Укх деношка дукха нах гулбеннабар Шаьларча районни культура ЦІагІа. Цига уж баьккхабар дІадахача шера социалистически яхьа итогех республика районашта юкъе хьалхара моттиг яккхара хетаьча района юрта боахама болхлой совещане дакъа лаца.

Совещани хьайийллар КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара А. Ч. Осмаева. Цо зош лу республика облсовпрофа председатела, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюро члена О. С. Беляева.

— Новкъостий, тахан укх зале вай гулденнад, — йоах нов. Беляева, — ийслагІча пятилетка дийлагІча, къоастамбеча шера шун района къахьегамхошта карагІдийнна дика гІулакхаш дувцеи шун къахьегама боаггІаш бола мах беи. Лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ алсамъяхар духьа яьржа хиннача Ерригсоюзни социалистически яхье башха-дика толамаш даьхад шун района колхозхошеи совхозий болхлошеи, КПСС Нохч-ГІалгІайн обкомеи, республика Министрий Советеи, облсовпрофеи итогаш яьй районаша дІадахача шера баьча балха. Шекара свеклаи хьайбашкара йоала продукташ дукхагІа яхара яьржача социалистически яхьа итогех хьалхара моттиг шун районо яьккхай. Пурам да сона КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюро, республика Министрий Совета, облсовпрофа цІерагІа шу доккхийча къахьегама толамашца шо даькъала дувца а шекара свеклаи хьайбаи продукташи дукхагІа яхара районашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттигаш яккхарах ер байракхаш шун района дІаяла а.

Зала чура берригаш хьалгІовтт. Массане тІоараш детт. Нов. Беляева парте Шалински райкома хьалхарча секретарага А. Ч. Осмаевга дІалу КПСС обкома, республика Министрий Советеи облсовпрофеи карара кара луш йола ЦІе байракхаш.

— Оаха чІоагІа курал ю укх байракхех, — йоах нов. Осмаева. — Кхы а беркатегІа чакхдаккха хьожаргда тхо пятилетка чакхйоалаш дола ер шу. Района къахьегамхой цІерагІа аз доккха баркал оал КПСС Нохч - ГІалгІай обкома бюрона, республика Министрий Совета, облсовпрофа тха къахьегама лакха мах цар барах.

Района лаьтта леладераша дийъ шера кхоачашъяьй пачхьалкхенга ялат дохкара ийслагІча пятилетка план. Социалистически декхарех 80500 тонн йолча района свекла леладераша Даьхенна дІаденнад 82540 тонн мерза овлаш. Уж толамаш доахача къаьстта хьинаре къахьийгараш белгалбаха лов сона.

ДІадаха шу беркате хилар «Джалка» совхоза Социалистически Къахьегама Турпала Саидов Бауде кулгалдеча бригадацарча механизированни хьисапе хьажкІаш кхееча Абдулхаджиев ХІарона звенона. Ше лелаеча 175 гектарах хІаране тІара цо чуйицар 57,4 центнер фуалъяьха хьажкІаш, планагІа 30 центнер йолча.

Шоай социалистически декхарех дика лоархІабеннаб района хьайбаш лелaдераш а. Пачхьалкхенга дулх дохкара план — 119 процент, шурей фуаьни дохкара план — 111 процент, тха дохкара план — 221 процент кхоачашъяьй цар. 1973 шераца ийсдича дулх дохкилга — 53 процент, шура — 10 процент, фуаш — 14 процент лакхденнад.

Района дояркашта юкъе яьржа хиннача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар «Южный» совхоза толашагІа йолча доярка Октябрьски Революце орден лелаеча Исраилова Каметас.

Совещане къамаьлаш дир XX партсъезда цІерагІча колхозерча механизированни хьисапе хьажкІаш кхееча звено звеньевойс Ломалиев Іаьлас, «Шалинский» совхоза шекара свекла лелаеча звено звеньеваис Мичураева Зулайс, «Джалка» совхоза бригадира Социалистически Къахьегама Турпала Саидов Бауде, «Автуринский» совхоза директора Ахмиев Руслана, кхычар.

Совещани чакхйоаллаш къамаьл дир парте Шалински райкома хьалхарча секретара А. Ч. Осмаева. Цо района къахьегамхой тІахьийхар КПСС Центральни Комитета партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш, пятилетка чакхйоалача шера кхы а доккхагІа толамаш дахара.

Юрта боахама болхлой совещане дакъа лаьцараша тІаийцар района берригача хьажкІаш лелаерашка дола Кхайкарал.

Р. МАЛЬСАГОВ.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 30 ШУ ДИЗАРГА

ЛЕРГЙОАЦА ГАРНИЗОН

Советски халкъо германски фашизм эша а яь котало йоккхарга бода никъ тIема хьалхарча денношке а дейз Брестера дIаболабелар. Малхбузехьа ший дийнача аттача толамаша хьаьрбаьккха гитлеровски бIу вай мехка йоазонашка дорхача духьаленна тIаьнисбелар. Брестски крепостера йоккха йоаца гарнизон са дехка духьалъэттар, «сийлахь-йоккхача рейха» дакагIдолча эскарех цаI лоархIаш хиннача 45-ча гIашлой дивизе даьккъа атакаш бутт гаргтача хана юха а етташ.

ХIанз Брестски крепоста музее гойташ ядача фашистски кинохроника кадраша геттара дика хьахьокх из лораеш лаьттарий ла дийза кIа .аш. Цу вIамигача лаьттан чIегилгана жагIа санна тIамехкаю бомбаш. ЦIера форд лаьт цига, лохе, садоалла хIама дийна дусаргдац аьнна хеталуча метте бомбайн совнагIа самолеташ тIара чуккхувсар бензинах йиза бешкаши бакаши. ЦIаьхха сатем отт, пенашта юххе гIолла тебаш боагIача немецки штурмовикаша огнеметашкара алабуяла кIеж чуетт амбразурашка. Цхьабакъда крепость дийнлу, бIарг хьа ца локкхийташ етталу советски салтий автоматаши пулеметаши, атака цIаьхха а юхатехай.

Советски бIун тыле диверсантий йоккха группа чутессай нацисташа. Цунна керте хиннав ца вовзаш воаца Отто Скорцени. ТIехьагIа «Къаьстта заданеш» яхача книжка тIа Скорцене яздаьд: «Города юккъерча крепостерча эрсаша юха ца боалаш дорха духьале йора... Теккаш аха вийзар са, хIана аьлча моастагIчун снайпераша тедар тилацар. Хьакарь бахкарен хIама хургдоаца духьале санийтарен хьакъехьа еннача предложенех цхьаккха а тIаэцанзар эрсаша. Массехказа хьуладуш крепоста тIаккхачен чухьаьнха из яккхен тхо гIортар аьттув ца боалаш дисар. Крепоста хьалхашкара аре дIалаьцна даьдача сира-бьшцара шинелаш ювкача салтий декъий дар, из бакъдеш дола къаьста тешал... ТIеххьарча минутага кхаччалцен тIеххьарча сатага кхаччалцен лийтар эрсий».

Цу тIа дIатIатоха деза: лийтар кхыметтел хийн даа хIамен кхоачалуш латтача хана а.

Брест йоаккхаш даьча тIем тIа доккха эз а дуккха нах хIалак а хилар 31-ча гIашлой дивизен Гитлера къаьстта дика лоархIаш хиннача 45-ча, Парижей Варшавеи эггара хьалха чуьйннача дивизен. Цу хьакъехьара хоамаш дIаккхьчад фашистски Германе лаьттан тIаргIа бIун штаба начальникага инарал-полковникага Гальдерга. Цо деннача приказагIа цу дивизей гIулакхаш тахка къаьстта нах бахийтар. Из тохкилга тIадиллавар артиллере инарал-инспектора Бранда. 26 июне Гальдера ший дневника тIа дIаяздаьд: «Инарал Бранш: «Брест-Литовск йоаккхаш баьча тIемах йоле Отчет... ший са дехка латаш болча моастагIчун бIуно яь духьале Iалаьмате чIоагIа, доккха зе деш хиннай... Дивизеша чакхдаьхача гIулакхашка, гучох, гIалаташ хиннадац».

Хьалха 4-ча немецко-фашистски эскара штаба начальник хиннача Блюментритта тешал ду: «1941 шера июне юккьанца баьча тIемо дуккхьашха довзийтар тхона ЦIе Эскар. Тхоах 50 процентага кхаччалца дIакъасташ дар хулаш хинна зе». Брестски крепость бахван доладаш баьча тIемах лаьца ше дувцаш, цо яздy, советски тIемахой духьала лаьттар... «тIеххьарчунга кхаччалца, эггара чIоагIагIча таймара чуетташ бомбаши йоккхий топаши хинна йоллашехьа а. Цига хайра тхона эрсий хьисапагIа латар мишта».

Йохаяьча крепоста гувнашта кIалхара массехк шу даьннача гIолла корадаьд пенаш тIа даь йоазош: «Пхиъ вар тхо... Эггара хьалхара тIом тхоца болабеннаб 22.VI.1941. Тхо доргда, цхьабакъда дIа-м гIорздац!», «Е кийаз лораеш кхо москвич вар тхо — Иванов, Степанчиков, Жунтяев, хIаьта оаха дув бяьб: лергда вай, цхьабакъда укхазара дIа-м гIорздац. Марша Iайла хьо, Даьхе. 20.VII.41 ш.».

Крепость лораеш лаьттача гарнизонаца хиннача кхо эзари ах эзари сагаI дийна бисараш дукха бац. Бресте ях оборона тешех цаI — Прохоренко Дарья Дмитриевна, цига вийнача лейтенантах Прохоренко Иванах йиса жеро. Шай кхаь берана цхьана, командирий кхыча исташен берашца цхьана крепосте хиннай из тIом болабеннача хьалхарча йис дийнахьа.

— Малхбоалехьарча форта оборонана кулгалдеш вар, — яхаш дувц Дарья Дмитриевнас, — майор Гавриловн политрук Скрипники. ДагавоагIа сона Скрипник, чIоагIа денал долея дикен саг. Къаьстта дика терко йора цо кхалнаьхен берийн, Iалаьмате хала даьккха хий эггара хьалхарча аргIанна доаракошкен берашкен кхачийтарга хьожар из. БIухой парте дIачуэцилга цо вIаштIехьдаьккхар. Цо оалар тхога, кхалнахага: «Нагахьа санна шоаш дайна дусе, ухказа хиннари тхо мишта дайнадв хурьйлаца».

Гитлери Муссолинии эггара хьалха Малхбоален фронте бахача цана уж турпаленца карахьача крепосте хилара сурт даьккхаI кинохронико: шоай бIаргашта бIарга а дайна теша безам хиннаб цар легендарни крепость е фаьлг а, е тарам а доацаш, советски салтий дегай низа бакъ тешал хиларах. Хроника кадраша чулаьцай фашисташта керте латтарий ийрча озаенна юхьмараш.

МоастагIчо дагадоацаш хинна зейаш, крепость лораеш лаьттарий хинна Iалаьмате доккха къонахчал — из бар Подмосковья аренашка, Волга бердашка, цигтача, 1944 шера, дагалдоххарагIа аьлча, «Багратион» яха операци чакхйоаккхача хана хIалакъяьча дуккхача кхыча, фашистски соединенешта юкъе из вай лакхе йийца 45-гIа гIашлой дивизи а бокъонца хIалакъяьча цу Белоруссе а ше эшабергхиларах, дIако цунна хургдар ховш фашистски бIунга хинна бирса хоам.

КховзткъалагIча шерашка Малхбузен Германе арадаьннад немецки тIема писателя Пауль Карелла яздаь, цхьайола нтогаш еш дола «Россена духьалара «Гитлера тIом» яха книжка. Брестски крепоста турпалаша, язду Пауль Карелла, шоашта йоагIIаш йола моттиг хьалаьцнай советски историеа юкъера. «Цар латар, цар денал, догдоахийла йоацача халонашта хьалхашкарча лекхара цар мутIахьа хилар — уж дерригa хIамаш советски салтечун тIема денали духьален низи ше мадарра хьахьокхаш да. Цу тайпарча дуккхача моттигашкахьа а духьалъуетта езаргйолаш яр германски дивизеш».

«Брест лораеш лаьттарий хьинарой саладахача майралой дукха хIамаш дег ду доселдора германски бIуна, — язду цо дIахо, Iовжалах бIу ца къонахбеш цу тайпара моттигаш дукха йовзац тIема историеа».

...Массехк шу хьалхагIа крепоста территоре тIа егIай сийлахь-йоккха мемориал. Из хьаяьй турпалий гIулакхаш дищ ца далийта лайнача советски наха шоай безам а хинна тийннача ахчах. Лоашпача хана гулдир ши миллион сом гаргга. Цу ахчах гул а яь, тIехьенашта бIаргаяйта дIаоттаяьй крепоста здание гаргаш.

ХIара шера ах миллионага кхаччалца нах хул мемориале. Укхаза безбеш накъабоах Советски Эскаре гIулакх де болха кагий нах, укхаза къонача салташа дув буъ Даьхенна тешаме хургхиларах, эйзашца доагIа укхаза къона мар-сесаг, хIаьта лергйоаца гарнизон латаш хиннача крепоста коа лотаьяча Даим йоагача вIера юхе сийлахьа ха де увтт брестски школьникаш.

Аркадий КУДРЯ,
АПН корреспондент.

Слава яхача ордена бизза кавалераш. ЦIечa майдане (аьттехьара аьрдехьа) — милице майор, МВД инспектор В. Волков (Москва), паччахьалкхен 1-ча подшипникови завода инженер - технолог И. Паршутин (Москва), «Знамя труда» яхача завода технически тIахьожама бюро начальник А. Акиньшин (Москва), наькъа лелача автомобилашта гIулакх деча станце инженер В. Налдин (Москва), Киргизски ССР Ош яхача городерча коммунистически къахьегама школай консультант - методист М. Бадагин.

В. МАСТЮКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

«ЦАР ДАЬХЕ БАХЬАН ТIОМ БАЬБ»

Фашистски Германел советски халкъ котдаьнна 30 шу дизара хетаъ — «Цар Даьхе бахьан тIом баьб» яха кинофестиваль чакхйоаккх «Радуга» яхача кинотеатро.

Зрителашта гойтаргда вай республика кинотеатрий экранашка гIолла чакхдаьнна «Эльбе вIашагIкхетар», «А зори здесь тихие», «Отец солдата», «Пришел солдат с фронта» яха а иштта кхы цIи йола а художественни фильмаш.

Я. РОЗИНА.

Салтечун никъ

1942 шу. Мехкдаьтте доалла моттигаш тохкача кьахьегаш хиннав Василий Дмитриевич Цымлянский. Даьхен низ чIоагIбара, моастагIа сихагIа эшавара чIоагIа эшар цу хана къахьегама кулгаш. Иштта дале а дог Iабаш вацар тхеста шу даьнна Василий фашистски гIаьрахошца ший Даьхе, Советски халкъ баьхьа долаш тIом бе ца вахача. Цунна дагалаттар кхоачашхилар цу шера 20 марта.

Чакхдоалаш латтар 1942 шу. Город Орджоникидзе дIалацара дерригa шоай низаш тIадерзадаьдар фашисташа, цул тIехьагIа мехкдаьттахой городе Грозне кхача дага бар уж. Турпала, майра, шоай са ца кходеш деташ хиннача вай тIемахоша хIара тохаш яр меттахьа тохаш моастагIчун дагардир чакхдаргдоацилг, дIахайтар. ТIем тIа дуккхьашха цига дакъа лоацаш хилар Василий Дмитриевич. МоастагIчо деттача герзо бохабаьбар вай тIема доакъошта юкъера бувзам. Сихха из юхаметтаоттабар тIадьлар В. Д. Цимлянский юкъеволча бархI сага. Йохаяь бувзама массехк лини, моастагIчо лира тIом беше а, толайир. Командоване баркал аьлар денал долча связисташта.

Шоаш дIалаьца моттигаш карара яийта безам боацаш дорхбенна деташ бар фашисташ. ХIаьта а вай низ телар, эзараш боабаь нах юхебита тIехьашка вала долабелар моастагIа.

— Иштта юрте тIехьа юрт, города тIехьа город хьайоаккхаш 1943 шера тхо кхаьчар Краснодаре, — йоах Василий Дмитриевича. Лейтенант Бесхмельницын командир вола къаьстта йола кабельни тха рота город Краснодара гаьна йоацаш уллача Абинская яхача юрта яр. Цунна гаьна йоацаш яйнниче уллача Крымская яхача станице чIоагIало а яь духьала отта дага болаш бар моастагIий. Юрти станицей шоайла геттара юхе яр. Фашисташа еттача миномето йохаяьяр вай наблюдательни пункта тIайоагIа бувзама лини. Из юха сиха метта ца оттайича дIахо толам боаккхилгах дог доахнига яцар. Цига майра бувзама лини юхаметтаоттае болабелар связисташ. Цига аккхарцара цхьа новкъост мина тIа а нийсвенна кулг даьккхар. Из бахьан долаш фашистски гIаьрахошта хобелар связисташ, кIирдаь деттадоладелар герз. Цу юкъе гIолла чакхваьккха мина кулг даьккха шоай новкъост медсанчасте а вигар, бувзама лини тоа а йир связисташа.

Уж санна моттигаш дукха нийсъеннай Василий Дмитриевича. Украински ССР Житомир яхача города гаьна йоацаш Бурковцы яхача юрта яр из юкъе вола связистий рота.

— Ах бийса яхача хана пхи километр мара гаьна йоацаш моастагIчун танкаш хиларах хоам кхаьчар вай бIухошка разведкагара. Цул тIехьагIа дукха юкъ а ялалехьа вай оборона йоха а еш тыле хьачуйолаелар моастагIчун танкаш, — яхаш дувц Цимлянске. Цер йохайир бувзама лини. Баларах ца кхераш Василий Дмитриевич юкъе волча 13 связисто кхаь дийнахьи кхаь бусиноал, хало фуй ца ховш дукха болх бир уж юхаметтаоттаеш. Цига тамашийна толам баккхерах, дорхаенна моастагIа тIехьашка вакхаь новкъостал деча турпалали майралли гойтача Цимлянский Василий а тIехьа волча баркI сага ЦIеча седкъа орденаш елар, воахарна а делар паччахьалкхен совгIаташ. Орджоникидзера Праге кхаччалца денал долаш тIом беш хиннача цунна дукха нийсъеннай валара кхерам тIабоссаш йола моттигаш. ХIаьта а ше мел кхычача ший новкъосташта денал, майрал гойташ чаккхаьйнаб Василий Дмитриевич. Цунна еннай «За оборону Кавказа», Германи эшайрах яхен кхы массехк медаль.

Сийлахь-боккхача Даьхен къинза тIема шераш чакхдаьлар. Халкъа боахама массе долча доакъошка Iалаьмате чIоагIа эшаш дар къахьегама кулгаш. 1947 шера эскаре гIулакх даь ше цIа ма кхаьчачге «Красный молот» заводе балха а ваха 17 шу гаргтача хана котельщик волаш къахьийгар Василий Дмитриевича, хIаьта цул тIехьагIа тахханалца электросварщик волаш Грозненски ремонтно-механически заводе болх беш ва из. ТIем тIа санна къахьегаме а даим ший новкъосташта хьокхам телаш хьавоагIа Цимлянский. Цул къахьегама толамаш белгалдоахаш дукха Сийлен грамоташ еннай, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш итташ баркалаш яьхад. Завода Сийлен книжка тIа дIаязъяьй цун цIи, хIаьта Сийлен доска тIа хIанз а тIехьа хьалтеха доалл Василий Дмитриевича портрет. Къахьегамен тIемен ветерана вахара никъ иштта сийдолаш ба.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: электросварщик В. Цимлянский.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТIЕМА ВЕТЕРАНИЙ СИЙ ДЕШ

Доккхийча къахьегама толамашца белгалдоаккх Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» завода коллективо Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизар. Цу сийлахь-йоккхача юбилейна краснамолотовцаш иштта чIоагIа кийчбалар ший маIан долаш да: кънаача тIема шерашца цу завода цехашкара тIем тIа вахав 1500 совгIа саг. Царех дуккха бараш цIа баьхкабац. ХIаьта ца боабеш бисарех 300 гаргга тIема ветеран хIанз заводе болх беш ва. Заводчанашта бийцбеннабац тIем тIа бейна шоай новкъостий. Цар турпала наькъаш довзара дукха гIулакхаш кхоачашду укхаза.

Цу тIем тIа яьккхача Коталон сийна къахьегама вахте эттай завода коллектив. ТIем тIа вай эскара, советски халкъана карагIдийнна турпала гIулакхаш довзийташ дукха болх бу завода пропагандисташа, агитатораша, политинформатораша. Цар болх нийсса вIаштIехьбоаккх завода партийни комитето. Пропагандисташца, агитаторашца кесткаста занятеш ю парткома секретара заместителя Кончакова Людмила Васильевнас. ТIем тIа советски наха карагIдийнна гIулакхаш болхлошта дикагIа дIадовзийтара дола наькъаш хьех цо царна, магIча литературах, кхыча материалех пайда эца безилга белгалдоах.

Пропагандисташта, агитаторашта долча новкъостала завода политически дешара кабинете кийчъяьй тIемах йолча литература уголокаш, стендаш.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIЛЕН УНИВЕРСИТЕТА — 15 ШУ

Москва. Патрис Лумумба цIерагIча халкъий доттагIлен университето 1965 шера дейз хIара шера арахец Азе, Африка, Латински Америка дегIадоагIача мехкаштен СССР-ан бола специалисташ. Итт шера арахийцав 91 мехка 5591 къона специалист, царех дегIадоагIача мехкашта —4259 саги СССР-а — 1332 саги.

Укх шера 15 шу дуз университет хьайийлла.

СУРТА ТIА: П. Лумумба цIерагIча халкъий доттагIлен университета радиофизика кафедра заведующи, профессор Л. Н. Дерюгин Кипрера веначa стажерaца Кувалис Анастасисаца практически занятеш еш воаллa.

П. НОСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОККХА СОВГIАТ ДЕННАР

Наггагаьа удобренеш тоссаш лелача тракторaша дутIар-тата ца хьахIача сатийна я кхашка. Январе ца хулача тайпара, бIаьстан денна тара лесташ дIайха денад Iана ди. Лакхача лоамий сира бовхьамаш маьлха дIанараша сийрда даьхад. Сийрда хьеж из малх ГIойтIарча лаьтта а. Бакъда, лоамашка санна лов дац кхашка маьлхо лепош. Цу гIулакхо дукхагIа уйла яйт механизаторашка. Лаьттан тIупал ца тоъаш кхераш сагото еш ба уж. Цудухьа дукхагIа ю цунна подкормка, хий детт. Юрта боахама машинаш, техника бIаьстанга кийчъяра балхаш а дика лел мастерске.

ХIаьта ший аргIанна, шийна даь гIулакх зехьа доадац ГIойтарча лаьтто а. Кхыметтел дIададахача халача шера а паччахьалкхенга планал совгIа 500 тонн гаргга ялат декхар укхазарча механизаторaша. Бакъда, дуккхал дика хьувкъам бенна Iац цигара лаьтта. Цо хьалхебаьб башха-дика говзанчаш, цхьан хана цIи хеза бригадираш хинна, хIанз парте КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхара секретарь Социалистически Къахьегама Турпал Кагерманов Оалхазар, Мичуринa цIерагIча совхоза директор Ленина орден лелаер Зелимханов Ваха, укхал хьалха даьча хоржамашка СССР Лаккхехьарча Совета депутат хержа хинна Октябрьски революце орден лелаер, башха-дика звеньевая Шамилева Зина, Къахьегама ЦIеча Байрахха орден лелаер доярка Абубакарова Хеля, механизатораш Нантаев Шарпудин, Закриев Усам иштта кхы дуккха бола хьалхе лелаераш. ХIаьта, царна юкъе дикагIчарех дувцаш совхоза директора Махмудов ЯрагIе эггара а хьалхарчарца цIи яьккхар Исраилова Халипата.

— Тха дика механизатораш дуккха а ба, — йоах директора. ХIаьта а къаьстта ала лов сона Исраилова Халипатах.

— Халипат Iалаьмате чIоагIа дика механизатор я. ХIара шера шийна хьалхашка оттадаь декхараш тIеххоачашду цо, дукхагIа хьувкъаду ялат а. Ше доккхий толамаш дахарах кхоачамбац. Кхыча механизаторашта гIо ду, кагирхошта дIалу ший йоккха опыт, говзал. Масала, коммуниста Халипата хьехамца механизаторий курсашка деша а дийша трактор тIа болх беш я Масаева Алиба. Иштта цун шийй йоIо а яьхай уж курсаш.

Хьинаре къахьегарал совгIа дика активистка я из. Райсовета депутат а я Халипат.

ХIаьта, юрта дика-во хиннача шийна мога новкъостал де кийча я из. Иштта тахан Iуйрийна а енаяр из со волча Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа къоингаш байна цхьаь бисача тха юрта бахача ноаношта — Габаева Маккана, Яхьяева Садона, Идрисова Хьасната йоагаю хIама, хьайбашта докъар эшаш моттиг я аьнна хеза. Иштта нахах дог лазача Халипата дехар хоза хеташ кхоачашдир оаха, яхаш дIахо дувц цо.

...Пхийтта шера тайп-тайпара балхаш даь, оалаш ма хиллара, къахьегама чам дика бейза яр кхаь бера нана Халипат 1959 шера ГIойтIа хиннача кирпични заводе балха енача хана. ХIаьта, цун эггара хьалхара къахьегама наькъ дIаболабаьлар — Сийлахь-боккхача Даьхен тIом лаьттача 1944 шера гаьнарча Павлодарски областе хьу тедаш яр из. Кхелета мара яцар Халипат цу хана. Балха говзал яцар. ХIаьта, из ха ше а яцар аттачарех. Тийшача балхах тIом хьоабаьча гитлеровски фашизмо дукха халонаш тIаехаяр советски наха. Кхоачамхилла даар, тIадувхар дацар. Бакъда цу бирсача шерашка а тылерча берригача советски наха санна юха тIехьашка ца йоалаш къахьегаш яр Халипат. ВIалла тамашъелга а дацар ГIойтIарча кирпичнигаш еча заводе балха енача хьалхарча денношка а хьалхалаттарий мугIаре из дIаоттар. Цига шин шера болх баьчул тIехьагIа, из завод дIаяккхарца, совхоза складе балха йода Халипат. Укхаза болх беш йолаш дагадох цунна механизатора говзал Iомае.

— Цу хана складе болх беш йолаш хезар сона Дудуркаева Камета а иштта кхыбола найнаьха кхалнах а механизатораш-трактористаш ба аьнна, — дувц Халипата. — Тlаккха уйла йир аз, фу дар-хьогI соах а механизатор хилча, аьнна. Цу уйлаша совхоза директор волча йигар со. Цо чIоагIа раьза хинна хьожайир со деша.

— ЦIаккха а дицлургдац сона, — йоах цо дIахо, — кхалнаьха болх бац из, кхалнах трактор тIа товш бац, яхаш дийца хабараш. Бакъда, цар яхачунга ла а ца дувгIаш чакхъяьхар аз курсаш. Трактор тIа со болх бе йолаелча-м хайра царна цу наха шоаш харц хиннилга. Цу хана денз яра болх беш хьайоагIа со. Сай болх дукха а беза сона, из говзал каралаьца декхе а яьннац.

Иштта, 1965 шера март бетта дейз трактор тIа болх беш хьайоагIа из хьинар дола кхалсаг. Бакъда, Исраилова дуккхал говза механизатор хинна Iац, из а башха-дика хьажкIаш лелаер. ХIанз цунах айса яздеш сона дагаух эггара хьалха из сайна яйза ха — 1966 шера бIаьсти.

«Гойтинский» совхоз яцар цу хана, «Красноармейский» совхоза чуйоагIар ГIойта.

Укх шера эггара хьалха вIашагIъеллай со керте латта звено. Коллектив керда я, хьалхашка латта декхар аттагIчарех дац. Укхал хьалкагIа хьажкIаш кхееча болх бань яц со. Кхер со айса денна дош кхоачаш ца дулайр. Хоьргда-кх фу хургда, кано хьахьокхаргда тхона фу карагIдоал а, — йоахар цо.

Из бакъда, ха теш я гIулакхашта. ХIаьта, во гIулакхаш карагIдаланзар цу хьалхарча шера Халипата звенонна. Планал пхи центнер дукхагIа хIара гектара тIара фуальяька хьажкIаш чуера цо. Цу хана дена ший толамаш кхы а совдоахаш хьаенай коммунист Исраилова. Къаьстта боккха хьувкъам чубарца белгала да цунна нийслагIча пятилетка кхоалагIен диълагIен шераш. 1973 шера 147 гектарах хIарaне тIара 37 центнер фуальяьха хьажкIаш яьхар Халипата звенос. ХIаьта, дIадахача шера кхы а боккхагIа толам баьккхар. 130 гектарах хIаране тIара чуийцар 42,5 центнер. Иштта «Гойтинский» совхозе эггара лаккхагIа толам а боаккхаш шийна социалистически яхье эвьннача Нантаев Шарпудинал котъяьлар из.

Мишта вIаштIехьдаьлар хьа из толам баккха, йокъал этта денача дIадахача шера хIаьта а? — хет аз Халипатага.

— Укх юрта яьй со. Тха дай а хиннаб лаьтта дукха дезаш, цу тIа къахьегаш, — йоах коммунисткас. Шийна гIулакх даргга хьежжа беркат лу лаьтто. «Курача» хьажкIех вай дувце, сагагара дукха къахьегам дIабехаш культура я из. Лаьтта ший ханнахьа аьха, удобренеш яхка, кийчдаь хьажкIаш дIаер цхьа гIулакх мара дац. Эггара хьалха хьажкIаш хьатIаьлла йолаелча мугIараштa культиваци ю оаха, хий дехкаш царна тоъал тIоадал хилийта гIерт. ХIаьта, оаха даим а тхоай балха юкъе кхуьь агрономически Iилманна карагIдувла кердадараш, хьалха латтарий опыт. Дика доал а деш, бизза пайда ба техникех. Из дерригa а кхоачашдераш ба са новкъостий, башха-дика къахьегамхой Бийсултанов Лема, Айдамиров Або, иштта кхыбараш. Верригаш а ялх саг ва са звеноца. Цхьабарт болаш хьинаре къахьег цар массане а.

Халипат иштта хьинар дола звеньевая хинна Iац. Доккха дакъа лоац цо юкъарча вахаре. Из я районни Совета депутат, халкъа заседатель, совхоза парткома член, халкъа тIахьожамхо. Сийленца кхоачашду цо уж декхараш а. Дукха ха, низ дIалу цо кхаь бера нана ше хиларех тарра цIагIарча дезала а. ХIаьта, боккха мах баьб Даьхено а цун къахьегама. Халипата наькха тIа сийрда лепвай паччахьалкхен эггара доккхагIа дола совгIат — Ленина ордени, Къахьегама ЦIеча Байрахха ордени, юбилейни медали.

Воккхий веш да кхы цхьаькка хIама а. ТIехь-тIехьагIа дуккхагIа хулаш боагIа совхозе Халипата дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца механизатора говзал каралаьца бола кхалнах а. Иштта, хIанз совхозе болх беш йолча трактористий курсашка дешаш ба Суракатова Асма, Мальсагова Каса, Тапчаев ХIазан, кхыбараш.

КПСС Централни Комитета партеген советски халкъаген даьча Кхайкарала тIа аьннад: «Шун хьинарерча къахьегамо, дезалах, берех оаш еча новкой йоакхойо еррингача обществагара дег тIара баркал а даьккхад, сийле а яьккхай. Керда, 1975-гIа шу дерригача дунен тIа белгалдоаккх кхалнаьха шу санна. Кхы а хьинарегIа дакъа лаца общественни вахаре, даьхен берката болча кхолама къахьегаме!»

Берригача а советски кхалнаха санна, парте тIахьехам дег тIара къоабал бань хьинарегIа къахьегаш, кхы а доккхагIа декхараш хьалхашка оттадаь дIадоладаьд керда шу Халипата а.

— Укх шера тха звенон тIачIоагIдаьд 150 гектар лаьтта. ХIара гектара тIара 35 центнер фуальяьха хьажкIаш чуэца лаьрхIад оаха. Дерригa а лаьтта аьха, удобренеш еxкa кийчдаьд, еррингача техникана ремонт яьй. Тахан а тIехьа бIаьсташ балхаш дIадоладе кийча да тхо, — йоах Халипата.

Теша мегаргва, ший дош цо сийленца кхоачашдергхиларах. Коммуниста Исраиловай дош массаза а хиннад чIоагIа.

Ю. КУРСКИЕВ.

Лаьттан ченаш техкараш

— Пятилетка дийлагIча шерэ дика къахьийгар «Грознефть» объединене геолого-тохкама контора коллективо. 114 процент кхоачашйир цар тохкама бурув тохара план.

Къаьстта дика толамаш даьхар йоккха опыт йола мастераш Ситниковн Тимирхановн керте латтача буровой бригадаша. Бурув тохара шера планаш 112 процент кхоачашйир Ситникова бригада, хIаьта Тимирханова бригадо — 105 процент. Царел дукха тIехьайнсанзар бурув деттача мастерий Халишхова, Лебедина, Вострова, Матаева, Абубакарова, Абидова буровой бригадаш.

Доккхий декхараш латт геолого-тохкама контора коллектива хьалхашка пятилетка укх тIеххьарча шера а. ПланагIа 12 эзар метр бурув тоха деза да.

ЧIоагIа денал ураоттадаьд коллектива КПСС Централни Комитета партега, советски халкъага даьча Кхайкарало. Еррнгача цехашка, участкашка собранеш хилар из кепатеха арадаьнначул тIехьагIа, цу собранешка дийцар пятилетка тIеххьарча шера кхоачашде деза декхараш. Встречни плана тIа белгалдаьккхар 1975-ча шера план 25 декабре кхоачашъергья аьнна. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 300 метр бурув тохаргда. Уж декхараш кхоачашдара шерра социалистически яхь яьржай буровой бригадашта а, къаьст-къаьстача болхлошта а юкъе. Январа бетта план 16-ча январе кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 200 метр бурув техад.

Х. САЙДОВ.

IИЛМАН АТЕИЗМА ЛИТЕРАТУРАНА — ШЕРРА НИКЪ

Дына духьала идейни къовсам лоаттабар, бахача наха юкъе материалистически знанеш фоаржакр, дына гIулакхаш харц хилар гучадаккхар — атеистически пропаганда керттера гIулакх да. Тха районе атеистически кхетам боаржабара болх лаьрахIеча иаькъегIа лелабу.

Района библиотекай деккаф да книжкашта пропаганда яр, дешарий сакхетам лакхбе новкъостал дар. Дешараица оахош болх беча Iилман естествознанен карагIдаьннар довзийт, хIана аьлча кагирхой дукхагIбараш цунца безам болаш хул.

Эггара хьалха оаха цорна могаду астрономе, физика, химе, геологе, биологе, медицина карагIдаьннараш дувцаш дола, дын дувнараш кIала лард йоацаш хилар гучадоаккхаш дола литература. ХIаьта иштта «Эврика», «Вахара, Iилман техникаш кердадар», «Атеистически стенеш», «Iилмен наха» яхача сереех арадувла книжкаш, «Кагирхой техника», «Хар—низ», «Iилмен дын» яхача Iилма-популярни журналашкара статьяш ешийт. Цунца цхьана хIара библиотеке тайп-тайпарча темаех выставкаш я болх беш. Масала «Дийнача Iалама къайленаш» «Ды, саг, Iилма», «Тамашийнадар юххе да» яха а иштта кхьяраш а.

Иштта Iалама-Iилман литература, Iилма-популярни журналашка гIолла чакхйоах кердадарий библиографически обзораш. Из дьчул тIехьагIа цахадлаш йолаю дына духьалара литературана пропаганда.

Тха районни библиотека болхлоша дикка опыт Iоаяьй дешаращца а бахача нахаца а болх беча. Моттигерча хьалашка хьежжа атеизма пропаганда яра формаш лохаш творчески болх бу библиотека болхлоша.

Иштта, масала, Махкетински библиотека заведующе Агамирзаевас «Дына цIейштен обрядаштен вай вахаре моттиг яц» яхача темах ше беседа еш вIашгIехьдаьлар ладувгIарий дагардарчунга яхача, шоай юртах цун дIадахачох а долчох а, наьха вахаре хиннача хувцамех дувцаш хилар гулбеннараш. Дукха дийцар цхьайола дына обрядаш юртарча вахарера дIайларах, керда обрядаши традицеши шерра юкъехкахьарах.

Агамирзаева ше женсовета председатель а юрта Iалама-Iилман знанеш фоаржаяра хьинаре пропагандист а я. Къаьстта дика чакхйоах ио беседаш кхалнахаца, газеташкарча, журналашкарча статьях пайда а ийбеш. Атеиста уголоке кийчъяьй ио «Шовна, кхалнах» яха картотека. Цига чуйоагIа тайп-тайпарча темаех йола разделаш.

Тха балха тIа къаьстта халонаш нийслу дынах тешараш ца беча балхаца. Царна юкъе а хул тайп-тайпара бараш — фанатикаш, къаьнача традицех тешараш и. кх. вI. Царца хIаранеца белгала болх чакхболакх.

Атеистически кхетам луча дика дакъа дIалоац тешараца санна бахача нахаца а къаьстта беча балхо, Цо вIашгIехьдоалийт хIара сага мировоззрени йоаве, новкъостал ду царца бе безача балха плен оттие.

Иштта библиотекашка чакхйоахача семинарашка шоай опыт дIа-хьа йовзийт библиотекараша. ГучадаьннаI атеистически кхетам луча эггара дикагIа пайда дынах тешарий цIагIа чакхйоахача беседаех боалаш хилар. Ше къамаьл деш Харачоевски библиотека заведующе Тураева белгалдаьккхар культучреждене болхлочо тешаш барашта шоай уйла чуйоссае а ца гIерташ, шоаш бакъхилар гойташ хIаравар кхетаргвола факташи масалаши доаладеш хилча атеистически темашцара цар безам совбоалилга. «Мишта хьахиннад ислам?» яхача темах беседа чакхйоахкхача ладувгIараштa юкъе хиннача къовсамо хьахьекхар, — аьлар Элистанжерча библиотека заведующе, — ислам хьахилара истори ца ховш дукхабараш хиннилга. Цхьаболчар йоахар халкъашта юкъе даим машар латтаргболеш нийса никъ хьахьеккхар ислам да, кIезиг-дукха цунах хIама ховраша хьадовайтар цун бакъдола сибат.

Дика пайда боэл дынах хьадараша шоаш деча къамаьлах. Цар нахага уйла яйт шоай вахарах.

Дукхача нахаца болх дIабахьара дика форма я — дешара конференцеш. Иштта тха районни библиотеке чакхъяьннай атеистически темах йола ши конференци. Царех цаI «Къаьнача тола къайленаш» яхача Х. Х. Бокова книжках чакхъяьккхар. Конференце дакъа лоацаш вар 67 саг.

ДIаяхача заман тIехьадиса гIулакхаш наькa кхетамчура дIадоахача тхо цаIаш дац. Тхона новкъостал ду парте райкома пропаганды агитацеи отдело, партийни организацеша.

Оаха а тхоай оагIорахьара атеистически кхетам балара литератураца, журналашца, иштта кхыйолча материалашца Iалашо ю, кердадарех хоам бу.

Района библиотекаша бахача наха юкъе атеистически кхетам балара чакхбоаккхача балхо дынах тешараш мукъабахара гIулакх цахаддаш коттдоаккхаш латт. ХIара шера дукхагIа хул дешархошта дIатела Iилма-атеистически, Iалама-Iилман, атеизма литература. 1973 шераца нийсдича 1974 шера цу тайпара литература шозза таргга дукхагIа дIакхаьчад дешарашка.

Х. ТАИМОСХАНОВ,
Веденски районни библиотека заведующи.

Ховш да, боаггIача бовраматIен дынахьен яхкача удобренеша лаьтта хьъаделга, гектара хьувкъам лакхбелга. Из дийна кхетаду Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза ахархоша. Кхашка удобренеш яхкара агрономи Б. Бетельгиреева кулгалдеш лаьрхIа вIашагIъелла отряд я укхаза. ХIанзале отрядо кхашка дIа а ия лаьтта тессай ворхI эзар тонн органически удобренеш.

Лакхара хьюкхамеш доахаш хьавоагIа дукхача шерашка боахаме механизатора болх беш вола коммунист Левчаткин Михаил Васильевич, цун новкъостий Абубакаров Шамад, Дадаев ХIарон, кхыбараш. ХIара дийнахьа 110 тонн удобренеш

Хьувкъам лакхбара

дIа а уьзаш царех хIаране 170 процент кхоачашъю шоай норма.

«Цхьан минута латтаргдац!» — цу девизагIа къахьегаш вa тракторни тележкаш тIа кхо хьатIадоттача ногрузчика тIа болх беш вола Ломхаев Муса. Ший а ший новкъостий а ха кхею цо.

— Кхы а дукхагIа удобренеш дIаувза йиш яр, — йоах совхоза керттерча агронома Арбиев Сацаке, — цхьабакъда кхоачамболлаш техника ца хилларах торо яц из де. Оттадаьча договорах «Сельхозтехника» МРО (управляющи В. Н. Крючков) декхарийла яр 10 эзар тонн кхо кхашка дIаоза. Цхьабакъда, хIанззалца цаI трактор хьайитар.

Ха дIайодаш латт, кхашкара балхаш дIадоладала дукха ха йисадац.

Совхоза ахархоша дерригa низаш оарцагIдаьхад гурахьа йийнача культураштa подкормка яра. Минеральни удобренеш дIатувсача РУМ-3, РУМ-4, яхача агрегаташ тIа болх беш ба опыт йола механизатораш Ахмадов Сайд-Ахьмад, Барахонов Муса. Дийнахьа цаI ах норма ю царех хIаране. ХIанзле 1100 гектара подкормка яьй.

Л. РУДСКИЙ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

Грозненски района «Грозненский шурий» совхозе сихдаьд техника ремонт елга. Из кийчъяргa хьежжа хургда пятилетка тIеххьарча шера боахама толамаш.

Техникана ремонт яра балхаш мишта вIашгIехьдаьхад дийцар механически мастерской заведующе Росляков Павел Андреевича:

— Дика ка маьхал яьпай тха механизаторий. Планал совгIа соахка йиълагIча квартале тракторaш араяьлийтай мастерскойра. Иштта дика къахьег укх шера хьалхарча кварталe а. Укх денношка ерригача машини парка ремонт яь доврга тхо.

Техникана ремонт еча хьинаре къахьег медника М. Гаджиева, моториста В. Богера, Н. Аиндалова, дукха кхыболча ремонтникаша.

Ю. ЯНОВ.

Специалиста хьехамаш

ГУРАХЬА ДIАДИЙНАЧА ЯЛАТА ЙОАКХО Е

Республика боахамашка гурахьа юв культураш (кIан мукхи) 177 эзар гектар гаргга я, из дерригa оахаш дIадувча лаьттах 70 процент хул.

Гурахьа ювча культураех дукхагIдолча дакъе дIадувр кIа да. Из 107 эзар гектара тIа дIадув. Республика ерригача колхозашкеи совхозашкеи дIадувр дикагIа хьувкъам луча фух кIа да. Дика предшественикаш йолча кхашка дIа а дувш, агротехнически бокъонаши дIамвдеххара органически минеральни удобренеш товсаш из хьалкхедеш хилча, хIара гектара тIара 45—50 центнер яла еза. Цхьабакъда, цу торонех бизза пайда эцац.

Соахка гурахьа этта йокъал чIоагIа Iаткъай гурахьа йийнача культураштa. Тохкам бича гучадаьннад гуйрана йийнача культурай хьалаш соахка хинначарел воагIа хилар. Дика тIадаьнна ялат 23 процент, юкъера — 35,5 процент я. Лаьттанцара тIоадал кIезига хиларах 36 процент ялат хьатIа ца доалаш дисад.

Цудукьа хIара кхана эшачунга хадданза хьожа а хьожаш доаггIаш дола Iунал делга вIашгIехьдаккха деза районни управленей специалисташа, баьцовгIаш лораяра станцей болхлоша.

Республика ерригача зонашка гурахьа йийнача культурай хьалаш тоадара хIара гектара 1—1,5 центнер кхоачайташ азотни удобренеш товса еза.

Къаьстта дукхагIа тасса еза из удобрени шоалагIа йийна культура хиннача кхашка. Цунца цхьана теркам тIабахийта беза химически гербицидашца оасар дара, хIана аьлча удобренеш дукхагIа тийсача ялат йийлха долча участкашка дукха оасар хургда.

Укх шера Iан замалахьарча хьалашка хIанзле а дIадоладе деза подкормка елга, хIаьта лаьттан тIера тIоа бокъабалале бIаьстан юххье чакхдаккха а деза.

Культураш дика хиннача кхашка, къаьстта кIина гурахьа кхоачамболлаш удобренеш дIаккхаьча еце чIоагIа пайлане хургда ялат дIадувча селикашца оалашта подкормка лоя, хIара гектара 0,7—1 центнер аммиачни селитреи цхьа центнер суперфосфатэ кхоачийташ азотно-фосфорни удобренеш товсе.

ТIеххьарча шерашка гурахьа йийнача культураштa дукхагIа хул бурая ржанчина, яха лазар. Соахка гурахьа йокъал хиларах 1975 шера хьувкъама дIайийначa культураштa дукха хиннад из лазар. Шелковской района цхьайолча колхозашкарча кхашка дукха даьржад из лазар. Из хьалхагIа кхийттача культурай хьувкъам геттара лоха хургба. БIаьстан юхье из лазар дукхагIдолча участкашта цинеб тохаш опрыскивани е еза цу боахамаша. Самолетаца тохаш хилча 100 литр хих 15 килограмм зе еза, лаьтта дIатохаш хилча — 200—400 литрах. Цу молхаша дIадаржийтац из лазар.

Гикаловски ОПХ-ан, Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхозен, кхыча боахамашкен техкача гучадаьннад цунах дика пайда боалилга.

ДIайийнача культураштa доккха зе ду дехкаша, цицхолгаша. Уж дукха дийбад республика центральнии лоамашта юхен дадача боахамашка. ХIана уж цкъа дIайийча дIуккхача шерашка хьахулача баьцаш тIарей дуккхача шерашкарча даьгIенашкарен хьа а ювлаш гурахьа дийна ялат долча кхашта тIадийрзал. Царца къовсам лоаттабе беза хIара гектара 2—3 килограмм кхоачийташ бактероденцид тохаш ялата лоьманка еш (штамп 5170).

Дика аьттув болаш гIулакх да лаьттана хий дуллача хана цицхолгийн дехкийн къоргашка хий чухецар. Цкъа дIайийча дуккхача шерашка баьцаш хьахулача, даьгIенашка из метод юкъейоалаярца дика пайда баьлар Шелковскойн Грозненски районий боахамашта.

Пьявица бумбаргаш хилча Iуйрийна кхай йистошка хлорофос е метафос тохаш обработка е еза. Пьявица личникаш йоаеш цхьан гектара 1,5 килограмм кхоачийташ 35-процентни фозалон тоха еза.

Укх шера гурахьа йийнача культураштa доккха зе дар кхерам ба ялата чIоагIа зенерча жужелицас. Укх шера цун личникаша гурахьа йийнача культураштa Iай а бIаьстан юхье а зе дергда. ХIана аьлча гурахьа тIехьа хьахиннача царна ядохимикашатца обработка яьяц. Уж зенера са доахка хIамаш къаьстта дукха я Наурски, Надтеречни, Сунженски районий кхашка.

Цу боахамий участкай хIара квадратни метра тIа 30 личинка я. Цу тIара дерригa ялат хIалакделла дукха я уж. Цу жужелица зе дар кхерам ба Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза 800 гектара, 1 Мая цIерагIча колхозе 376 гектара, Ленина цIерагIча колхозе 158 гектара. Иштта Сунженскии Надтеречнии районий боахамашка.

Цхьан квадратни метра тIа пхеннел совгIа жужелица йолча кхашка хIара гектара 20—25 килограмм кхоачийташ 12 процент гексахлорана дустаца обработка е еза.

Гербицидех пайда ийбара практико хьахьекхад оасар хьалхе а денз цIена де дезилга. ХIана аьлча хьатIадоалача хана гербицидаша дикагIа дIадоаккхандаь. БаьцовгIаша лордаш хийцачул тIехьагIа марa из де йиш яц, хIана аьлча хьалхагIа гербицидаш техача гурахьа дийнача кIина Iаткъа тарлу.

Гурахьа йийнача культураштa ханнахьа обработка яра мел эшаш йола аппаратура кхы тIехьа ца тетташ кийчъе еза.

Н. НИКОЛАЕВ,
ЧИГСХОС директора заместитель.

М. УРМАНЧИЕВ,
баьцовгIаш лораяра республикански станце начальник.

Красноярски край. Иркутски, Братски, Усть-Илимски яраш дIаяьлча Ангара тIа хьалъяьча ГЭС-ий каскаде йиълагIа яр хургья Богучански гидроэлектростанци. «Сибгидропроект» института Богучански экспедице болхлоша Кодинскена юххера моттиг къоастаяьй хургйолча станцена. Керда 1975 шу хьа тIа кхоаччаш Ангара ша тIа оттайир геологаша хьалхара буровой. Тайге автомобильни никъ билла бахар гIишлонхой. Из никъ булларгба Богучански ГЭС-ера Братск — Усть-Илим яхача автотрасса юкъе гIолла чакхбоалача Седаново яхача юрта кхаччалца.

Сурташ тIа: (лакхерчу тIа) еэача вездехода шофер Н. Г. Павлов.

Ю. БАРМИНА сурт.

Лохерчу тIа: аьрдехьара автеха экспедице техник-геолог Л. В. Смирнови, смени буровой мастер Г. С. Федорови, цун помощник Н. И. Куликови буровойна юххе.

ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ — ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ВОЛЧА ХЬОАШАЛГIА

Штраус Китае ваха кийчлуш вола дукха ха яр. Цуна хетачох, цига ца вахача йиш йолаш хиннавац иа къаьстта дувца дезаш долча дукххача бахьанех. Цхьабакъда укх тIеххьарча денналца тIехьаяьхай визит, Штраусага Пекине хьежаш, сихагIа из кхачарга хьежаш хиннабале а, вешта берригаш-м хиннабац цунга хьежаш...

Кхыметтел доал деча маоистски гIозарашка хьадда цхьа уйла сецаяцар цу деша, хIаьта бухсонаш бола соцам банзар цу хьакъехьа Маос ше указани енначул тIехьагIа мара. Из-м кхетадеш а да, хIана аьлча КПК председателан ХСС председателан дунен халкъашта юкъерча дукххача проблемаех, белггала аьлча, европейскичарех хетараш цхьатара да, юкъара уйлаш я цар, дипломаташа оалаш мадарра «вIаши дагардараш кхетадеча хьалашка» беседаш е царга йиш хулийташ йола.

«Квик» яхача журнала еннача интервью тIа, Штрауса ши дукхь доацаш хьакхайкадир: «Боннерча Китайски посольства хоам баьб сога са политически позицеш миштай а ховш, КНР правительство со шоайцига хьеха безам болаш хиларах».

Кхы дикагIа оалалургдац!

ХIанз цхьаболча политически деятелашей журналисташей йоах, ши председатель гучох, шоайла а къаьстта хьашт долаш хила везаш ва, хIана аьлча «доакъазалга гIоллар доттагIий» ба уж. Нийсхален реакцеи нувра чу моцагIе а денз чIоагIа чухайна Штраус «Баваре фюрера» титул кхычунца, доал доккхагIа кара долчунца хувца йиш йолча «хехка» водаш, хIанз а дIакхачанза ва. Маона цхьаккха дича а магап берригача китайций «сийлахьвоккхача баьччалла» ше чIоагIве мехкара оппозици дIаяккха, дерригача дунен масштабе из кхоачашде ше гIортале.

Цу тайппара, хьалхарчун амбици шоллагIчун великодержавни хьаштаща цхьатара нийслуш я.

Цхьабакъда гIулакх эггара хьалха уж ши деятель из хьал бахьан долаш шоайла вIаши тIера хиларах латтац, цар «конструктивни» диалог вIаштIехьъялийтача политически хьалех латт.

Белггала, юкъара фуд Штраус санна волча эггара аьттехьарча буржуазни политикан революци яра, «ерригa лардаш мелъяра» кхаст-каста тIахьехам беча «эггара аьрдехьарча» деятела Мао Цзэ-дуней?

Нагахьа санна тIехреволюционни хабарех аьча пекински ширмапа тIехьаилка хьежача, моллагIа болча бIарга а гуш хинна хиннад маоисташи Малхбузехьарча эггара чIоагIагIча реакце вицалаши кхоачарагIа хулийташ дола юкъардар. ВIаши дагардараш кхетаделга укхаза бокъонца хила мадоггIара дола хIама да. Из хьаькхк цар шоашта хьалхашка оттадаьча хьадача политически декхараша, эггара хьалха цар кIоаргача антикоммунизмо, антисоветизмо.

«Шийла тIом» лозунг а долаш гуччахьа къамаьлаш ду Штрауса. Маоси цуна тIехьалаттарашен дер а мадарра аьлча, иззаморг да, цхьабакъда дунен халкъашта юкъерча кхерамзленна тIехьа латтарий батахйоаллорг а ела, Малхбузен Европе «бокха тIом болабен из дIалацен кийчлуш йолча» СССР-о кхерам тIатессача «Малхбузен Европа кхела чIоагIа сагота» шоаш хилар хьа а кхайкадеш.

Пекина гIолга Штрауса юкъарчал доацаш йола торо яр (хIаьта ио из къайла а хьацар), «европейски ловзара юкъе китайски картах пайда эцарга» ший мел догдаха йиш я хьа. ХIанз Боннски кепайвзоно яздечох ХСС председатела цига ха безам ба «геополитикага дилача шийна йовза ловча» Китай тIемен экономически потенциалах дола хIамаш. ХIаьта из визит маоистски кулгалхошта — антисоветски выступленеш вIашагIйохка, белггала аьлча СССР европейски политика бIехье, малхбузехьарча европейций хьаькъалашкара цунах бола тешам боабе, «советски кхерамца» уж уызарбаха гIортара дола бахьан дар. Духхьал цу гIулакха кIардаь дувца йолаелар Синьхуа яха китайски агентство, «советски герзашцара низаш европейски доазонашта тIаозаш латт» яхаш. Кхохкам кIаьдбара политика кхераме а я социалистически мехкашца, эггара хьалха Советски Союзаца, кIома никъ делабанза а баргбац, аьнна, хетийта гIерт Малхбузен Европана.

Китайски кулгалхоша шоашта мамогга хьаллоац европейски континенте герзаши герзашцара низаши кIезигдара духьала бараш, американски бIун контингенташ Малхбузен Европе лоаттае еза яхаш кхайкаду. Американски журналистаца Сульцбергерца ше къамаьл деш, 1973 шера октябре, масала, Чжоу Энь-лая хьакхайкадаьд, нагахьа санна ше хьалхагIа НАТО-на духьала хиннавале а, хIанз цу блоко тIахьех «низ болаш хилара», хIана аьлча, йоах «оборонительни союзагахьа» лестав ше. КНР кхыча мехкашцарча гIулайхий министра Цяо Гуан-хуас хIара денна кердадоах из тезис Малхбузехьарча дипломаташца Iалаьмате дукха къамаьлаши беседаши ше еча хана.

Пекине яьча Штрауса визитах пекински дипломате пайда эц кхерамзленнен цхьана гIулакхаш леладаран йола совещанн толаме чакхъялара новкъарле яр духьа. Цу совещане социалистически мехкашта дагара цIена уйлаш щекон тIа оттаен тайп-тайпара общественни системаш йолча пачхьалкхенашта юкъерча гIулакхашка уж машаре яхара принципаш чIоагIъяргa вугаш йолча согIашенеех европейски капиталистически пачхьалкхенашта «кхерам» боалилгах уж тешаен гIерт маоисташ.

Центральни Европе герзашцара низаши герзаши кIезигдара хьакъехьарча деша Пекино лаьца юхамаччахьара позици а иштта Штрауса лаьца позици морг я. Китайски деятелашей ХСС председателен хьакхайкаду, цу тайпара чакхдоахача гIулаккаша «Малхбузен Европа мельярген Советски Союза аьттув болча тайпара низаш алсамдаларген» кхоачавергвар» яхаш.

Цу ерригача факташа тешал ду, Европа цу континенте дIайолаенна дика процессаш юхаоза, халкъий кхерамзле Iалашъяр духьа европейски социалистически мехкаша лоаттабеча къовсаме цар хIама эгIаде гIертача маоистий тийшача балхий керттерча объектех цаI йолаш юсаш хилара. ЦаIаш ба Штраус «къаьгга» хьаоттаваьча низаща цхьана из деш.

К. СМИРНОВ,
АПН политически обозреватель.

Хаоттами дIадийна ялаташи

1974 шера гуйре екъа лаьттар. Нохаро лоацаш боал тоссача лаьттан тIерча тIоаца тIоадал кIезига хиларах, хий ца деккача лаьтташ тIа дIадийна ялат хьатIадала гайра. Дерригa гурахьа дIадийнача ялатах 5 процент хьатIа ца доалаш дисар. ХIаьта гурахьа йийнача культурех 35 процент вегетационни хз соцаш хьатIадаьннадацар.

Республика дукхагIдолча даькъа тIа цхьа бутт тIехьагIа Iа деннад. Декабреи январа хьалхарча шен кIирав цхьаццайолча хана гурахьа йийна культураш дегIанхай. Йокъал латтарах гурахьа хьатIа ца доалаш диса хинна тIехьа дIадийна ялат хьатIадаьннад. ХIанз, хьатIа ца доалаш диса ялат кIезигагIа да.

Гурахьа ялат дегIадоагIа хв йолча хана температура лакха хиларах, Iа долалуш, каст-каста дохк уэтташ, хувцалуш ха уэттарах гурахьа йийна культураш чIоагIъеннац, царца шекар Iайнадац. Укх Iай 15 — 16 градус шелал лоалургья гурахьа йийнача культураштa.

КIезига йIовхал латташ гурахьен Iан замалахь йIовхал латтарахи, гурахьа йийнача культурай нив бов Иштта культураштa чIоагIа эш азотни удобренеш. Цудухьа боккхача лоархIаме хургда Iай лоа кIезига долча ханен бIаьстан юхьен хIара гектара 1,5 центнер кхоачийташ уж удобренеш товсар. Гектара хьувкъам лакхбарал совгIа цар лаьттанцара тIоадал соцаергья.

Гурахьа йокъал оттарах чIоагIа докъаденнад лаьтта. КIалтIабоаккхача лаьттан тIарча боалацара ялата пайдана йола тIоадал 10 миллиметр мара яцар. Цхьадола кхаш геттара декъа дар, ноябрь бовш а Iан замалахь а дийлха догIен лоан гIор янза хиларах лаьттах дика чуденнад.

Январь бовши февраль болалуши техкача гучадаьннад республика къилбаседагахь ядача районий кхаш 50—60 сантиметр кIоарга тIоададаьга. Грозненски районе из кIезигагIа да — 40—50 сантиметр. Лоаман юхен лоамашкен ядача районашкарча кхашка кхы а дукхагIа я тIоадал. ХIаьта жагIа болча лаьттах кIоаргга чуеннай из.

Республика центральни районашка (Грозненски, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Шалински районий цхьадолча даькъа тIа) кхашка хила езача тIоадалах хIанз йолаш яр 40—60 процент мара яц.

БIаьстан юхье культураш дегIаахa йолаелча, кхашкара балхаш дIадоладича, (март бовш) кхы а 10 сантиметр тIоададаь хургда лаьтта. ХIаьта цхьа метр кIоарга лаьттанцара тIоадал юкъера лаьрхIача республике 90—120 миллиметр хургья. Из соахка хиннар миссел я.

Цудухьа лаьттанца йолаш йола тIоадал соцаяра тIехьа бIаьстан юхье шерра къовсам боаржабарон хий дехкача лаьтташ тIа махулла дукхагIа хий дилара дерригa низаш оарцагIдахарой торо хулийтаргья, пятилетка чакхйоалача шера партеи правительствай ахархошта оттадаь лаьттанцара йоала продукташи ялати дукхагIа дахара дола лакхара социалистически декхараш толамца кхоачашде

Л. МОЛЫГОНОВА,
йоккхагIйола инженер-агрометеоролог.

АМПУЛАШКА — ТIЕХКА ТIУМ

Украински ССР уназпIеню лораяра Министерства Киеверча цIий чудеттача Институте дIаоттаяь латт тамашийна дарба деш йола ампулаш. Царчу я донараша хьатийна тIехка чура тIуми цIий хьахулийташ йола ткани. Из цамогаш волча сага чуеттача организм чIоагIъю, сагага низ болийт.

Итт шу хьалха институтерча тIехка тIумара консервировании трансплантацин еча лабораторе болхлоша дуккхача хана латтаргйолаш дIаоттаяь хиннай цу тайпара массеих ампул. Дукха ха йоацаш царга хьежача гучадаьннад, коачача азота температура йолаш (ЦельсегIа лаьрхIача 196 градус шелалга) лоаттаяь тIум ше хиннача тайпара дарбана йолаш хилар.

Специалистаща лерхIачох дунен тIа эггара дукхагIча хана гIораяь йолаш тIум лоаттае вIаштIехьдаьннад укхаза. Практико бакъдаьд клеткашкарча веществай обмен лохачеи ультралохачеи температурашца цIаьххa лаьгIье а, дукккхача шерашка дIаоттаяь лоаттае а, тIаккха эшаш хуле уж юха дийнье а торо хилар.

Чакхъяьккха эксперимент боккха Iилман а практически а лоархIам болаш я. Цо хьахьекхад тканера дийна клеткаш кIезиглой а, юхе йисараш дикка дукха хилар. Иштта хьахул къаьстта специальни клиникашка яь ца Iеш, цар шеррача сете а уж сага чуйоттара йола торо.

ХIанз лабораторе йолаш я «Дуккхача хана тIехка чура тIум лоаттаю банк» яха таблички. Консервировании препарата специальни кладовойш массеих бIаь литр чуйотталйоккха я.

Консервировании тIехка чура тIум чуйотташ дарба даро, цу ткана «банкай» сеть шеръяро медицина хьаахашка хьаела керда перспективаш, торо хулийт сага вахар бахьан эффективно къовсам лоаттабе.

СУРТА ТIА: Киеверча цIий чудеттача Института тIехкачурча тIумара консервировании трансплантации еча лабораторе. Укх контейнерашка лоаттаю донорски тIехка чура тIум чуйола ампулаш.

Б. ЯВОРОВСКЕ сурт. (АПН).

ХУРГБОЛА МЕХАНИЗАТОРАШ

Ховш мадарра, юрта боахаме механизатораш ца тоъаш дукха моттигаш нийслу укх тIеххьарча хана. Цудухьа Iан замалахь уж кийчбелга шоай керттера декхар лоархI республика дуккхача боахамаша. Царех лархIа езаш я Шалински района «Джалка» совхоз а. Соахка декабрь бетта болх бе дIайолаеннай укхаза механизаторий курсаш. КIирах ялх дийнахь хул занятеш. Теоретически 385, практически 305 сахьата дийшачул тIехьагIа, экзаменеш дIалургья хургболча механизатораша. Теоретически программах укхаза хьехаш волчз нов. Эдишева дийцар:

— 42 саг дIаяззенна механизаторий курсашка. Дешарах тIехдика кхеташ ба дукхагIбола курсанташ. Царех а са белгалбаха безам ба Салямов Султан, Башуев Мовла, Сатабаев Рамзан, Алиев Заурбек, Дакаев Хасболат, Абкулатов Хасмахьмад, дуккха кхыбараш.

ХIанзле а ДТ-75 маркан йолча трактора оатхалаш хьехен дIайохкен, иштта шоаш занятешка Iоамаьдаьр практически дика дувзен хов царна. Центральни усадьберча мастерскешка хул цар дукхагIйола практически занятеш. Хургболча механизатораштa шоай балха йоккха опыт дIайовзийташ ба укхазара къаьна ремонтникеш. Укх шера апрель бетта дийша а баьнна, шоай боахама кхашка «болата говраш» лехка болалургба уж.

М. ЭПЕНДИЕВ.

IАЛАМ—ХАЛКЪА РУЗКЪА

ХIАРАНЕ ЙОАКХО Е

Хьайбаштен оалхазараштен эгтара халагIа йола ха я Iа. ВООП-а членаш болча Iалама къонача доттагIаша доккха дакъа лоац Iан замалахь хьайбаштен оалхазараштен подкормка еча, браконьераш гучабоахавча. Иштта вай мехка Iалам лорадеча шоашкара доагIаш дола дакъа лоац цар.

Миччa хана из дале а дерригача шера шиъ тайпара хоза, сага безам тIаозаш да вай Iалам.

Ашараш лекха зIамига оалхазараш дIадахад вай мехкара. Царна метта КъилбаседерA вайцига хьадаьхкIд цIе ноахкош йола снегираш, кIожалаш йола свиристелаш.

Ховш ма дий юртa боахама культураштa, сомий бешамашта зене йола са доакха хIамаш оалхазараша юалга. ХIаьта иштта цар хозлу Iалам!

Нах бахача юрташта, городашта юхе гIерт тетеревятникаш, бовнаш. Хьэзнлгаш, дехкий лувц цар. Кавказски тетереваш законо лораеш я. Аьхки альпийски даьгIенашка лел уж. хIаьта Iай гаьнний ткъовронаш, пар фу, чIонакаш юаш гаьнарча хьунашка ях тетереваш.

Нохч-ГIалгIайчен шаьрача аренашка Iа доаккхаш хул Советски Союзера эгтара доккхагIа дола оалхазар — дрофа. Цун дозал 15—18 килограмм я. ХIанз наггахь мара ца нийслу из оалхазар лорадара Шелковской районе кIезигагIа нах бахача къилбаседа-малхбузенгахьа 1973 шера степной заказник яьй. Цига нийслу дрофа, сира куропатка. ХIаьта хьайбаех укхаза ях эггара массагIа йола степной антилопа. Цу заказнике чарахьал де бокъо лац. хIаьта дрофа йийначов 100 сом штраф тох.

Тиркен Шолжен атагIенашка Iа доаккхаш хул кавказски фазанаш. Листача кIотаргашта юкъе ях уж. Цар лордаш, фу, комараш, бIехалаш дуъ. Уж йоае бокъо яц. царех цаI йийча 50 сом штраф я.

Паччахьалкхен чарахьала инспекце болхлоша дукха болх бу царна чаьтараш детташ, баа кхача бехкаш.

Цхьабакъда, даа хIама доацаш дукха оалхазараш дов Iан замалахь. Iа даьккхача сийначa хьазилго аьхки. 15 кIораг йоаьккхаргьяр, хIаьта цхьа шу даьлча цхьа бIаь хургдар уж. Хьунаштен бешамаштен зе ду са доахка хIамаш йоае йоккха отрад хургья царех. Цудухьа оалхазараштa Iа даккха новкъостал дарца пайдане гIулакх ду вай. Из дицдалийта мегаргдац. Хадданза цхьан моттиге дехкача дуача хIамо дукхигIа хьаэнлгаш тIаккхуьл.

Пайдане оалхазараш Iангардахар вай хIаране декхар да.

И. ЭСТЕРЛЕ,
Нохч-ГIалгIайчен краеведчески музея Iалама отдела заведующи.

П А Й Д А Б У СА ДОАХКА ХIАМАШ

ТIехьарча шерашка вай мехка хьахийнаи пайда бу са доахка хIамаш кхею фабрикаш. БаьцовгIаш лораяра йолча Ленинградерча Ерригсоюзни институте хьайно из эггара хьалха фу хул хьажа. Цул тIехьагIа уж санна йола биологически предприятеш хьалийр Кишиневе, Нальчике, Анапе. ХIана аьй уж хьал?

Юрта боахамо йоакха ясых ду зуламерча са доахкача хIамашта. Химе средствашца хадланза цари къовсам лоаттабу ваха. Цхьабакъда, химически средствашa цхьайолча хана баьцовгIашта, оалхазараштa, оакхараштa зулам ду, лаьттен хийи бIехду.

Ядохимикаташ кIезигагIа лелаергйолаш хIанз дегIаухаш латт баьцовгIаш лораяра биологически метод. Цу гIулакхо дIайоахаргья ялата зулам ду са доахка хIамаш, кхьча са доахкача хIамашта зе ца деш, хIаьта иштта гонахьараг среда бIех на еш. ХIанзле шерра доаржадаь дIахьош да лаьттанцара йоалача культураштa зе дераш шоай естествейни йоаяйтилга.

Пайда бу са доалла хIама я бIарга хоялал йоаца трихограмма а. Из тара я юв еттачъ моза. Из, сага новкъост сабелгало аьлча деиз малх чубизалца йолча хана Iохац баьцовгIашта, гIаьнашта юкъерэ, лаьттанцара зуламерча са доахкача хIамай фуаш лохаш.

Цо ира юхьиг чу а яхийте фуъа йиткъа чIор йоха а йийя цу чу шиъ фуъ дIадулл. Цу чу хьахул трихограмма личинка. ДегIаеча цунах хьлхиннача «юв еттача мозо» фуъ чIора чура хьаара а баьле шиъ каяас даьр ду.

Халахете а, трихограмма Iаламе вIаштIехьдалац шийх хьахула кагий мозилгаш дегIаухаргдолаш дийнича инкубаторе дIатарде. ХIаьта нагахь санна зуламерча са доахкача хIамаша фуаш деча хана уж арахийцача «юв етта мозий» Iалаьмате дукха деб. ХIаьта иштта дале: уж пайда бу са доахка хIамаш искусственно хьа а кхееш кхашка дIахеца еза.

Атта вIаштIехьдалонзар трихограмма кхееча фабрики оборудовани хьае. Итташ шераш дIадихьар кустарни лабораторешка уж хьалкхееш. Иштта уж хьалкхеярга дукха дIадолда, уж кIезига кхею. Цудухьа фабрикашка дукхагIа кхею уж. Керда биологически индустри хьаяра дукхача шерашка дукха къахьийгад баьцовгIаш лораяра Ерригсоюзни института Iилмахошеи СССР юрта боахама Министерства «Агроприбор» яхача Iилма-производственни объединене конструкторашеи.

Керттера фабрични агрегат тайп-тайпара балхаш кхойчашду автоматически поточни лини я. ХьалхагIа дийнэ бедал кийчъю — амбарни наца бебабу. Мукх чуболча кассета чу докх цун фуаш. Царех хьахул личинкаш. Личинкех кIормацаш хул. Кассета Iургех аралелхэ кIормацаш баьдеча хьуладала гIерташ хул. Цудухьа аппарата лакхехьарча даькъ тIа ден сердал луш санна лампаш йоагаю. Амбарни наца инстинктах цига хьал да-а бодаш насекомопровод йолча лохе Iочухьад. Цигара хIара кхоъ сахьат массаза дала дукха са доахка хIамаш дIачуувэ вентилятору кхычахьа. Цига дика хьалаш дэ царна фуаш де.

Цига хьагуллу амбарни наца фуаш. Царна тIера кIай дом дIабоаккх. Рулонах хьалусташ доагIача хьамча биткъа тIоа уллача каьхата тIа боаггIача боарамагIа IотIахьерц уж фуаш. Почтови маркаш санна чIегилгашта белгалдаьккха да из каьхат. Цу хIара чIегилга тIа бIаьш фуаш дуьш.

Иштта хьахул «юв етта мозий» дебадара бедал.

Поточни лине тIа трихограмма хьаеб Iаламе ебача тайпара. «Юв етта мозий» установка чу долх. Цу чу гIолла чакхдоаккхача каьхата тIарча фуашка дIачудехк цар шоай «бийргаш». Из каьхата рулон дIачулу са доахка хIамаш дIахо ебаргйоацаш лоха температурен кIезига тIунали йолча термостата чу. ИIаьххача хана Iалам дижа уллача гуйрана хьисап оттаду цу чу.

Бе-бе я фуаш дуаргаш: царех хIара йолчо тайп-тайпарча са доахкача хIамай фуашта зе ду.

Трихограмма тайпа бос болаш цIе бIаргаш долаш я. Ялата культураштa, боамбена, шекара свеклане, баьцадаараштa, клевера, люцерна зенерча са доахкача хIамай моастагIа я из.

Фабрико кхаь тайпа трихограмма фуаш хьаду. Цхьан гектара обработка е 30 эзар «юв етта моза» кхоачам ба, хIаьта сомий бешамий цхьан гектара — 100 эзар. Тхьайса дада мозилгаш тIадола «Маркаш» лаьтта, гаьний хенаш тIа дIатIалотаду. БIайхача малхах сиха дегIа а ухаш зуламерча садоахкача хIамашта фуаш дIадехкача тIаярж фуаш дуаргаш.

Дерригача шера болх беш я поточни лини. Из санна бархI лини йолча йоккхача фабрико дийнахьеи буси итташ миллионаш фуаш хьаду. Цо арахецача продукцех дIакхетац сага кулг. Дерригa а автоматически ду. Цудухьа цу чу болх бераш а дукха бац — йоккхача фабрике верригa а 10 саг ва.

Яков КОРШ, АПН.

ГАЬНАШ ЛОРАЕ

Цкъа газета тIа дийшад аз, вайца доазув долаш уллача цхьан мехка вахача сага шиъ коа ягIа га паччахьалкхен бокъо йоацаш ховдее йиш яц. Из дика закон да.

ХIаьта тханцига, Старые промыслашка миштa лораю сага доккха гIулакх деш йола гаьнаш?

Ала деза, районни центре, мехкдаьттахой городокашка, болхлой поселкашка, шоай коашка гаьнаш дIайогIара старопромысловцаша боккха теркам тIабохийтилга. Старопромысловски шоссена дехьеи сехьеи хIара шера тайп-тайпара ззараш гаьнаш дIайогIа. Дукххача предприятеша, бахача наха цхьана арабаьле гIулакх ду гаьнашта, зизашта.

ДIаегIа ерригa гаьнаш яхийте. Из бакъда ала хала да. Фуд цун бахьан. Зиза теха е гIа даькка эгтара чIоагIагIа сага бIарг сийрдабоаккхача хана га хоадаю е йокъаяле дIайоал.

ХIаьта цхьаяраш 10—15 шера яха а яхе Iунал ца деш е хьайбаша тIера коаст Iо а яьккхе йокъаяле дIайовл. Из тхъ районе долаш да.

Старопромысловски шоссенеа дIеоа машинаькъан юкъен Иваново городока юхе яьсача моттиге 15—20 шу хьалха дIадегIа хьуна оасс бар. Ерригa гаьнаш дика дIалетаяр. ТIаккха Iунал ца деш тесса йитар. ХIанз бахача наьха хьайбаша мустъаь ягIа уж гаьнаш. ДIаегIачахь хий ца тохаш, гаьний гонахьенаш ца оахкаш, кIарэ ца тохаш теса йитар уж.

Цхьаькха масал доаладергда вай. 20 шу хьалха «Старогрознефта» мехкдаьтта чакхдоаккхача управлене болхлоша парк хьаьяр хIанэ «Электроприбор» завод йолча моттига гаьна йоацаш. ТIехвоалача сага бIарг сийрда боаккхаш хоза латтар гаьнаш. Дика кхеяь парк дIаелар завода коллектива. Юххьанца цунна чIоагIа Iунал дора электроприборцаша. ГIулакх дарал совгIа электрически свет йиллаяр. ТIаккха цар цунцара безам байра. Соахка аькьни гурахьей Iалаьмате дукха гаьнаш тIоадал ца хяларах йокъаеннай. ДIахо а иштта гIулакх леле хIанзалца наха хьийга къа, дIадахар доврга.

Малав ца ховча саго дIаегIа йоккха га ягIар 15 участке водача новкъа. Гаьнара бIаргагора из. Соахка бIаьстан юхье бешамаш лелаераш баьхкар укхаза. Цар божабир дукххача шерашка мехкдаьттахой дог гIоздоахаш баьгIа хи. Помидораштa, нарсашта новкъэ хинна хургбар из, бокъо йоацаш беша лаьтта чулаьцачоа.

Комарий гаьнаш ягIар укхаза. Бераша гулйора уж. ХIанз цига помидораш кхе а яь базар тIа царех пайда баккхар духьа бокъо йоацаш цига чубеннараша хIалакйир уж гаьнаш.

А. ТИЩЕНКО.

ЧЕРНОВИЦКИ ОБЛАСТЬ. ЧIоагIагIа наьха безам тIабодаш я Хотински района культура Цiеп халкъа халхара ансамбль. Ансамбле дакъа лоацараш — къона болхлой, гIудакхера нах, школьникаш мехка художественни самодеятельноста коллективай хьажарга кийчлуш ба.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): ансамбле дакъа лоацараш — бытовой изделей фабрика швея Житарюк Лида, № 5 йолча юкъерча школа дешархой Назарова Майян Сологуб Наташен.

И. СВЕРИДА. сурт. ТАСС фотохроника.

ФЕ ХИЛА

Iа дагадоацаш хьатIаэтта деце а, дукххача водителашта хьаштдоацар хиннад.

Алхха 10 февралa цхьан дийнахьа 10 хатар хиннад Нохч-ГIалгIайчен наькъашка. Шин сага човнаш хиннай, цаI веннав.

Ша уллача наькъашка гIолла вIалла лела ца ховш хинна хиннаб шоай доалахьа автомашинаш йолаш бараш. Цар 4 авари яьй.

«Жигули» яха автомобиль лехкаш хинна Н. Симаков, Лермонтова улицагIа ше хьавоагIаш, Гикало улицагIа аьттехьа гола тохача хана аьрда оагIорахьа ваьннав. НаькъагIа лелара правилаш вогIача тайпара толха а еш теха хиннай из гола. Цу документа 87 пункто йоах: «Водитель декхарийла ва аьттехьа гола тохача хана хьалххагIе а эггара аьттехьара оагIув а хIаьта аьрдехьа гола тохача хана эггара аьрдехьара оагIув а хьалаца. Симакова из декхар кхоачаш ца дарах кхыьккхеча автомобила тIаккхийтар цун машин. Шаккхе а машин парх аьнна йохаяьй.

Наькъа йолхача хана машинашта юкъера юкъ хила майоаггIара ца хилийтар бахьан долаш авареш яьй шиъ доалахьа «Жигули» йолча В. Эльснукаева, «Бурунный» совхоза шофера В. Ивашина, кхычар.

Шиъ дисциплина ца хиларах Заводской районе вийнав цхьа саг. Автомобиль геттара гаргга кхьчача ханна улицах тIехвала веана кIалвахав из машина...

Автомашинана кIалъяхай П. Хаджимурадова. Из а иштта бокъо йоацача моттиге гIолла улицах тIехъяла енна хиннай гаргга кхьча йоагIаш машин йоллашехьа а.

11 февралe делкъел тIехьагIа 4 сахьати 30 минути яьлча доккха хатар хиннад Петропавловски шоссе тIа «Горплодоовощторга» гаража хьалхашка. Цига машин тIатехай машинаш лелача наькъа тIа лаьттача гIашлочоа. ГIашло — кхалсаг йийнай. Из зулам даь вола ГАЗ-52 е ГАЗ-53 водитель кIалхара а ваьнна дIавахав.

Газет дешарашкара дех оаха цу аваре хьакъехьа хIама ховчо милице моллагIча органга е Госавтоинспекцега хоам бар.

ДIададахача кIирагIа транспортаца дувзаденна 51 хатар хиннад Нохч-ГIалгIайчен наькъашка. Ши саг вийнав, 15 сага човнаш яьй.

А. ЧЕБУШЕВ.

Спорта хоамаш

ВАЙ КОМАНДА — ФИНАЛЕ

Карачаево-Черкесски автономни областа столице — Черкесске чакхдаьлар шоай лоIаме кIалтохаргах латара РСФСР-а халкъий VI-гIча Спартакиада зачета лаьрхIа дола зональни къовсамаш. Иштта уж лаьрхIа дар советски халкъ фашистски Германел котдаьнна 30 шу дизара а.

Цига дакъа лаьцар Нохч-ГIалгIай атлеташа а. Шиъ дозала категоре шоллагIа моттиг яьккхар Абдуллаев Сайд-Мухьмада. Пьедестала тIа кхоалагIа бар Мурдалов, Арсемиков, Дудуев.

Цар бокъо яьккхар Российски Федераце VI-ча Спартакиада финале дакъа лаца.

Юкъарча зачетах цу турнира чемпион хилар Дагестана команда, шоллагIча моттиге ба вай республика викалаш. Уж кийчбаьраш ва РСФСР заслуженни тренер Багаев Дэга.

Российски Федераце сборни команда юкъе вар шиъ грознеенц — СССР спорта мастераш Шуликин Александри Иванюк Виталийи.

Къовсамий хьалхарча дийнахьа лидер хилар А. Шуликин. Цо шийна тIехьабитар Советски Союза чемпион Новиков Юрий (Ставрополь); СССР-а кубка призер Эбельбаум Борис (Туапсе), хIаьта иштта кхыбола а дика бовзаш бола акробаташ.

ШоллагIча дийнахьа финале спортивни упражненеш еш шийгара гIалат далар бахьан долаш шоллагIча моттигах раьза хиланза валанзаь Александр.

Цун тренер ва шиъ воша Шуликин Василий.

6-гIа моттиг яьккхар Иванюк Витале.

ХIанз спортсменаш 28-ча феврале городе Ярославле акробатиках СССР-а кубок яьккхара хургдолча къовсамашка дакъа лаца кийчлуш ба.

* * *

АКРОБАТАШ ЯХЬАШКА КИЙЧЛУШ БА

Москве чакхъяьннай маIача паха юкъе батута тIа кхувсалуш «Трудовые резервы» ВДСО Центральни Совета хьалхара моттиг яккхара чемпионат. Цига дакъа лаьцар Советски Союза толашагIболча акробаташа.

КАСТТА—ЧЕМПИОНАТ

22—23-гIча феврале Грозне дIайолалургья батута тIа кхоссавалара республике хьалхара моттиг яккхара чемпионат.

Цига дакъа лоацаш хургья «Труд», «Буревестник», «Трудовые резервы» яха спортивни обществаш а, хIаьта иштта города Грозне халкъа образоване отдела спортивни школа а дикагIбола атлеташ.

Т. КРУНУРОВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

15 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. Ийс сахьат даьлча лекциони зале Грознерча берий музыкальни школай преподавателий «Хьалкхувш латтача тIехьенна коммунистически кхетам луча берий музыкальни школай лоархIами декхараш» яхача темах Iилма-практически конференци хургья. 15.00. «Ровесник» яхача сакъердамеча вIашагIкхетарий клубе чакхдаргда «Хозала законех» яха дагахьара журнал. 18 сахьат даьлча «Знанеш — халкъа» яхача кIиранден лекторе «КПСС ЦК Декабрьски Пленумо (1974 ш.) нислагIча пятилетка шерашка халкъа боахам дегIабара итогех» яха лекци хургья. Локхаш «Интер» яха вокально-инструментальни ансамбль а йолаш 19 сахьат даьлча кагирхой салаIара сайре хургья.

Химикий культура Дворец. 10 сахьат даьлча дIайолалургья спортивни яхьаш. Из чакхъяьлча — хроникально-документальни фильмаш. Кагирхой салаIара сайре дIайолалургья 20 сахьат даьлча.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30. Цига атеистически литература кердадарий обзор хургья, цул тIехьагIа «Блаженни Ксенех дола бакъдар» яха фильм гойтаргда.

КИМ цIерагIа клуб. 17 сахьат даьлча болх беш хургья «Тхо атеисташ да» яха лектори. Цига «Ды хьахилар» яхача лекцега ладувгIа йиш хургья, 20 сахьат даьлча дIайолалургья кагирхой салаIара сайре.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 11.30. Йоккхача зале Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема ветеранаца, тIема корреспондентаца Г. А. Ершовца вIашагIкхетар чакхдаргда. Цул тIехьагIа кинофильм хургда.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 17.30. Коталон 30 шу дизара накъадолхаш «Советски халкъа Сийлахь-йоккха Котало» яхача общественно-политически лекторе «КПСС — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа советски халкъагев цун Герзашцарча Низашкен котало яккхара дог урауттадаьр а вIаштIехьъяьккхар» яха лекци ешаргья.

16 ФЕВРАЛЬ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00, 11.00. Болх беш да бераштен кхелетараштен лаьрхIа «Замакхо» яха кинотеатр. 10 сахьат даьлча дIайолалургья «Са комсомольски къонал» яха комсомольски иллей фестиваль. 18.30 Кердача книжкай обзор хургья. Локхаш «Интер» яха вокально-инструментальни ансамбль а йолаш 20 сахьат даьлча кагирхой салаIара сайре хургья. 11 сахьат даьлча «Бригантина» яхача клубе «Эшалургйоаца а турпала а» яха стихаш дикагIа ешара конкурс чакхъяргья. «ТIема шерий иллеш» яха духовой оркестра выступлени. 17 сахьат даьлча хургья. 17.30. Юридически консультаци эца йиш я. Халкъа инструментий оркестро халкъа иллеш доехаргда. 18 сахьат даьлча. 19 сахьат даьлча «Халкъа турпала эстафета» яхача кинофестивалех «Летят журавли» яха художественни фильм хьоккаргда.

Химикий культура Дворец. 10.00. Коталон 30 шу дизара накъадолхаш «ЛергIоацача турпала нах» яха дагахьара журнал. 11 сахьат даьлча болх беш хургда «Тоатолг» яха кинотеатр, Шахматаш езарий клуба занятие дIайолалургья 12 сахьат долаш. «Цу деной сий дожаргдац» яха беседа 18 сахьат даьлча йолалургья.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 9 сахьат даьлча кагирхой салаIара сайре я.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. Коталон 30 шу дизара накъадолхаш, Спорта тIема-прикладной видех «Даим кийча!» яха яхьаш чакхъяргья 10 сахьат даьлча. 12 сахьат даьлча болх беш хургда «Орленок» яха кинотеатр. 20 сахьат даьлча дIайолалургья кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10 сахьат даьлча дIайолалургья филателистий клуба заняти. 11 сахьат даьлча Сийлахь-боккхача Даймехка тIема пионерашта-турпалашта, хетаяь Iуйре чакхъяргья. «Космонавт» яха берий кинотеатр болх бе долалургда 12 сахьат даьлча.

КИМ ЦIерагIа клуб. «Даьхен бIухошта хетадаь» яха тематически кинох «Уж юхь тIара мара бовзацар» яха фильм хьоккаргда 14 сахьат даьлча.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Бераштa бола фаьлг. 10.00 — Дай-ноаной, шоана. 10.30 — Босбола телевидени. Музеяшкен выставочни залашкен гIолла. 11.00 — «Iуйрийнара почта» яха музыкальни программа. 11.30— Босбола телевидени. Iалам а саг а. 12.00 — Босбола телевидени. Украина искусства мастераш оперни сцене ба. Киевера передача. 12.45— ДикагIа дола товараш — дукхагIа. 13.15 — Поэзи. Имант Аузинь. 13.30 — «УнахцIено». 14.00 — «Кхо новкъост» яха художественни фильм. Фильм экрана тIа даьккха 40 шу дизарга. 15.15 — Босбола телевидени. Оакхарий цирк. 15.50 — Кагирхошта йола музыкальни сайренаш. Союзий ЦIен Колонни залера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «БIаргагуш дар теша хана дар». 19.15 — Босбола телевидени. Бобслей. Дунен чемпионат. Италера передача. 19.25 — Босбола телевидени. Боккхий бараштa йола мультфильмай программа. 20.05 — Босбола телевидени. «13 гIанд» яха телевизионни зIамига театр. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кинопанорама. 23.00 — Босбола телевидени. Ког-совлозаш. Спринтерски многоборьях йола дунен чемпионат. Швецера передача. Ийстеьлча кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.00 — Кагирхошта йола программа (нохчий меттала). 16.35 — Сийлахь-йоккхача коталон 30 шу дизар. «Альбатроса тIеххьара рейс» яха художественни фильм. 2-гIа сери. 17.40 — Маяковски цIерагIа йолча Московски Академически театра режиссера Табачникова выступлени. 17.55 — Сийлахь-йоккхача коталон 30 шу дизар. «Альбатроса тIеххьара рейс» яха художественни фильм. 3-гIа сери.

16 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераштa йола Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Гургал бетта сахьат. 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Музыкальни киоск. 11.30 — «Коталон салют» яха викторина. 3-гIа тур. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — ТIема шераш дагалаьца. «Хьогал» яха художественни фильм. 14.45 — Атеизма ладаш — дешархошта. 15.05 — Босбола телевидени. Книжкай тика. 15.55 — Шун дехарах дола концерт. 16.20 — Босбола телевидени. Фехтованех йола дунен халкъашта юкъера яхь. Италера передача. 16.30 — Босбола телевидени. Иллеш доах Кира Изотовас. Ленинградера передача. 17.00 — Босбола телевидени. Дунен халкъашта юкъера панорама. 17.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Кинонкъбархой клуб. 19.15 — Босбола телевидени. Доазол дехьарча хьашний бIаргашца Советски Союз. 19.30 — Композитора Фельцмана авторски сайре. Союзий цIен Колонни залера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Композитора Фельцмана авторски сайре дIахоахьар. Ийстеьлча кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

14.45 — Босбола телевидени. «ДIаlохк Глинка цIерах йола квартет» яха фильм-концерт. 15.05 — Сийлахь-йоккхача коталон 30 шу дизар. Къонахчалах дагадоагIараш яха документальни фильм. 16.05 — Мода Шен демонстрационни залера трансляци. 16.50 — Сийлахь-йоккхача коталон 30 шу дизар. «Альбатроса тIеххьара рейс» яха художественни фильм. 4-гIа сери.

:во-. дчсАвтод

РАДИО

15 февраль

6.30 — «Юртара вахар». Пятилетка тIеххьарча шера хьинар долаш къахьега (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республиканска газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — «Хала дукъ» яхача Плиева романацара цакъа (гIалгIай меттала). 13.20 — «Самодеятельни иллиалархой а музыканташ а» яхача циклацара передача. Ножай-Юртовски района самодеятельни артистий выступлени (гIалгIай меттала). 14.00 — «Призвание» яха очерк (гIалгIай меттала). 14.15 — Прогрессивни а реакциони а традицей хьакъехьа. «Ленинан некъ» республикански газета редактора Габисова выступлени (нохчий меттала). 14.30 — «Нохч-ГIалгIайчен литературни вахар» яха радиожурнал (эрсий меттала). 14.55 — Ашараш. 15.15 — «Иллеца — вахаре гIолла» яха передача (эрсий меттала). 16.00 — «Вай доттагI — Iалам» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.30 — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъошхошта дола концерт (нохчий меттала).

16 февраль

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Юртбоахама знаней школа (гIалгIай меттала). 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 12.05 — «ЦIе сайгаш» яха пионераштен дешархоштен йола передача (гIалгIай меттала). 12.35 — Микрофона хьалхашка Лермонтова цIерагIа долча театра керда премьера (эрсий меттала). 12.50 — «ЗIок моза» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 13.10 — Советски Эскара бIухой письмойх дола концерт (нохчий меттала). 13.50 — Интернациональни доттагIлен радиоклуб (эрсий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьацайолча моттигашка дохк а доаллаш, секунде 5 метрга кхоачаш чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 5 градусага кхоачаш, Грозне 2—4 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен дукхагIча даькъе кIезиг-дукха, цкъаза нонагIо морхаш а йолаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух я хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 5 градусага кхоачаш шелали деношка 4—9 градус йIовхали йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ОАГIУВ ХЬАЛЛАЬЦАЧА...

Цкъа цхьан сарахьа городера се ваьхача юрта водар со. Гуйре чакхйоала, шийла ха латтар. Дагадоацар ма хулий, цIаьхха чарх а хецаенна, наькъ тIа сецар тхо долха автобус.

Из хатар эккхалехьа кIеззига хьалхагIа тха автобуса тIа хайшабар къона а дог гIоздаьнна а бола кагирхой, хетарах уж бар Серноводски юрта боахама техникумера Октябра цIей деаде цIаболхаш. Юстара а яьнна машина соццашехьа, шофера вIалла хIама а алалехьа, цунна новкъостал де эттар уж. Цхьанне домкрат хьанйцар, вокхо чарх хьаараьяккхар, эшшача хана новкъостий хувца кийча бар вожаш а.

Сайгара новкъостал эшаргдоацилга а дукха ца говш автобус йолалургйолга а кхетадаьча аз лаьрхIар юстарваьна гуйран Iаламга хьажа а цунах безам эца а.

Наькъийстте ягIар массехк къона га, шортта хьекхача мехо эгадора цар гIанаш. ЦIаьхха чIоагIа шийла мух хьекхар, михага шарш а делла Iолега доладелар IажагIденна гIанаш. Царех цхьадараш цу сахьате юхе Iолийгар, шоаш хьалкхедаьча гаьна овлаш хьатIадоагIача Iана шелалах лораде лаьрхIача санна. ХIаьта вожаш кхыча тайшара — шорттига, михаца ловза а ловзаш, кхозза-дизза кIалтIа а дувлаш, тIаккха хIаьта а Iолегар, вокхарел кIеззига дIахо.

ЧIоагIа хьекха мух соцача хана, баьдийрзача, шиъ тайпара хозача цу гуйрен ара тамашийна сатем эттар. Из бохабеш цхьаккха а хIама дацар, наггахьа наькъ тIа гIолла тIехлелхача хIанзарча автомашинай моторий тата мара.

Цу хана чубиза гаргакхоачаш латтар малх а, цIийеннача сигала гIолла тIехьювлар дезденнача дехка гурматилгаш. Наттахьа автобусагахьа дIа а хьожаш, дIахо вахар со. Дукха ха ялалехьа, юкъ-юкъе зизаш а долаш, IажагIбенна бай болча кхьчар со. Цхьабакъда, уж зизаш аьхки санна доккхий а, мутIах диза а, делаленна а дацар, чIоаггIачен тешшамечен гIовна тIа дагIе а. Аьхки хулареx тара доацаш, Iалама халонаша лаьтта Iо а дерзадаь, матардаха, диткъа гIалгаш а долаш, геттара цIимхара хетар уж зизаш. Цул совгIа, аьхки санна кIорапех а доацаш, берригача бей тIа гIолла, дехьа а сехьа а, цхьац-цхьацца дагIар уж. Цудухьа автобус дIаяхалехьа, зIамагIйолча сай йишийна цхьа зIаммига зизай кIорап вIашагIтохаш дикка къахьега дийзар са.

Даьй болча цIаккхьчача йиша, Iойнижа тхьайса уллилга а хайна, зизаш хи чу оттаде лаьрхIар аз. Уж дIахьоарчадаь хина газета аз хьадаьстача, царех цхьаккха хIама хургдац, дIакховса дезаргда аьнна чIоагIа халахетар хилар сона. ХIаьта а, цхьан бус мукъане дахалда ерaш аьнна, хоза бовхаш дIа а тийда хи чу оттадир аз зизаш.

Со цец а ама а воаккхаш дар шоллагIча дийнахь Iуйрийна сона бIаргадайнар. Мича дахад а ца ховш дIададаьннадар зизай матар дахар. Къаьга, дог гIоздаьнна, куро айдаь, делаш кортилгаш долаш, дагIар уж истола тIа латтача ваза чу, май бетта зиза теха зIамига гидуаргаш санна. ВIалла довзарг а доацаш аьхки санна дар уж! Цу хаьша сона дагадехар: иштта хул-кх саг а. Халача хана Iа цун оагIув хьаллаьцача, новкъостал дича дийлу саг а, дог ураотт цун, уж зизаш санна хьона баркал оалаш велалу.

Або МАЛЬСАГОВ.

ГРОЗНЕ IА. И. Плиева фотоэтюд.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара—3-34-38; партийна вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Газет арадувл шинара, сиен, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 1199.